

آیین نامه راهنمایی و رانندگی 1384/4/8

شماره : 20873 ت 29169 هـ . تاریخ : 1384,04,08

وزارت کشور

هیأت وزیران در جلسه مورخ 1384,3,18 بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه های راه و ترابری و کشور و به استناد بند (4) ماده (18) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - مصوب 1380 ، آیین نامه راهنمایی و رانندگی را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین نامه راهنمایی و رانندگی

فصل اول - تعریف ها

ماده 1- اصطلاحاتی که در این آیین نامه، دستورالعمل ها و پیوست مربوط به کار رفته اند، دارای معانی مشروح زیر می باشند:

1- آزادراه:

آزادراه به راهی گفته می شود که حداقل دارای دو خط اتومبیل رو و یک شانه حداقل به عرض سه متر برای هر طرف رفت و برگشت بوده و دو طرف آن به نحوی محصور بوده و در تمام طول آزادراه از هم کاملاً مجزا باشد و ارتباط آنها با هم تنها به وسیله راه های فرعی که از زیر یا بالای آزادراه عبور کند تأمین شود و هیچ راه دیگری آن را قطع نکند.

2- ابطال گواهی نامه:

سلب اعتبار قانونی گواهی نامه رانندگی.

3- اتومبیل:

هر نوع خودرو که لااقل دارای دو چرخ در جلو و دو چرخ دیگر در عقب بوده و برای حمل بار یا انسان به کار رود.

4- اتومبیل آموزشی:

خودرویی است که برای آموزش رانندگی اختصاص داده شده و باید دارای دو پدال کلاچ و دو پدال ترمز، دو آینه، تابلوی ویژه روی سقف و علائم مشخص روی بدنه و متعلق و یا تحت پوشش یکی از آموزشگاه های مجاز آموزش رانندگی باشد.

5- اتومبیل مدارس:

خودرویی جمعی است که برای رفت و آمد دانش آموزان مدارس اختصاص داده شده است و دارای رنگو علائم مشخص کننده می باشد.

6- ارتفاع چراغ:

فاصله مرکز چراغ خودرو بدون بار یا مسافر تا کف راه.

7- اعتبار برگ معاینه فنی:

زمان درج شده در متن برگ معاینه فنی وسیله نقلیه است.

8- اوراق کردن وسیله نقلیه:

عبارت است از جدا کردن قطعات اصلی وسیله نقلیه، امحای شماره‌های شناسایی (درمورد شاسی به‌صورت برش) و بریدن سقف یا ستون‌های اتاق و یا پرس اتاق آن و فک و اخذ پلاک‌ها و ابطال اسناد مربوط.

9- ایستادن:

ایست وسیله نقلیه در زمان کوتاه.

10- ایستادن ممنوع (توقف مطلقاً ممنوع):

ایست وسیله نقلیه برای هر مدت ممنوع است.

11- بارکش:

هرنوع خودرویی که برای حمل بار ساخته شده است و دارای انواع زیر است:

الف - کامیون:

وسيله نقلیه موتوری باری که قسمت بارگیر آن به صورت پیوسته به کشنده متصل است. کامیون‌ها به طور کلی با وضعیت حداقل دو محور وجود داشته و ظرفیت حمل 6 تن بار و بیشتر دارند.

الف - 1:

کامیون اتاق دار:

کامیونی که حداکثر ارتفاع دیواره مقاوم اتاق بار آن از کف اتاق 1,5 متر باشد.

الف - 2 - کامیون لبه دار:

کامیونی که حداکثر ارتفاع دیواره مقاوم اتاق بار آن از کف اتاق 80 سانتیمتر باشد.

الف - 3 - کامیون تیغه دار:

کامیونی که قسمت بار آن به وسیله تیغه‌ای طولی به دو نیمه مساوی تقسیم شده باشد.

الف - 4 - کامیون کفی:

کامیونی که قسمت بار آن دیواره نداشته باشد.

الف - 5 - کامیون سقف دار (مسقف):

کامیونی که قسمت بار آن به صورت محفظه سرپوشیده ساخته شده است.

الف - 6 - کامیون یخچال دار:

کامیون سقف داری که قسمت بار آن دارای تجهیزات سرد کننده باشد.

الف - 7 - کامیون تانکر (باری مخزنی):

کامیونی که قسمت بار آن به صورت مخزن بسته و برای حمل انواع مایعات ساخته شده است.

الف - 8 - کامیون بونکر:

کامیونی که قسمت بار آن به صورت مخزن بسته و برای حمل انواع جامدات شکل پذیر (فله) ساخته شده است.

الف - 9 - کامیون مخلوط کن (میکسر):

کامیونی که قسمت بار آن به صورت مخزن بسته و دارای دستگاه مخلوط کن باشد.

الف - 10 - کامیون کمپرسی:

کامیون اتاق داری که تخلیه بار آن به وسیله دستگاه کمپرس انجام می‌شود.

الف - 11 - کامیونت:

به دو صورت زیر وجود دارد:

11-1 - خودروی ون باربری:

وسیله نقلیه موتوری باری است که اتاق راننده و اتاق بار به صورت دو محفظه جداگانه و بر روی یک‌شاسی باشد و مجموع وزن وسیله نقلیه و ظرفیت حمل بار آن از 3,5 تن تا کمتر از 5 تن است.

11-2 - لوری:

وسيله نقلیه موتوری باری است که اتاق راننده و اتاق بار به صورت دو محفظه جداگانه و بر روی یک شاسی باشد و مجموع وزن وسيله نقلیه و ظرفیت حمل بار آن از 5 تن تا کمتر از 6 تن است.

الف - 12 - کشنده:

وسيله نقلیه ایست که یدک و یا نیمه یدک را به دنبال خود کشیده و به حرکت در می آورد.

الف - 13 - وانت دو کابین:

وسيله نقلیه موتوری دو منظوره که اتاق راننده و سرنشینان و اتاق بار به صورت دو محفظه جداگانه باشد و برای حمل بار و اشخاص به کار می رود.

الف - 14 - وانت یک کابین:

وسيله نقلیه موتوری که اتاق راننده و اتاق بار به صورت دو محفظه جداگانه و بر روی یک شاسی باشد و برای حمل بار ساخته شده و مجموع وزن خودرو و ظرفیت حمل بار آن کمتر از 3,5 تن است.

ب - تریلر (یدک):

عبارت از وسيله نقلیه است که با یک وسيله نقلیه موتوری کشیده می شود.

پ - نیمه تریلر (نیمه یدک):

عبارت از یدکی است که به یک وسيله نقلیه دیگر به طوری متصل می گردد که بخشی از وزن بار آن به وسيله کامیون یا کامیون های کشنده حمل می شود.

12 - برگ یا برچسب معاینه فنی:

گواهی انجام معاینه فنی که از سوی ستادهای معاینه فنی خودرو یا مراکز فنی مجاز صادر و برگه به درخواست کننده تحویل و برچسب به سمت راست شیشه جلو الصاق می گردد.

13 - بزرگراه:

راهی است که حداقل دارای دو خط عبور در هر طرف بوده و ترافیک دو طرف آن به وسيله موانع فیزیکی از هم جدا شده باشد و به طور معمول دارای تقاطع های غیر همسطح است.

بزرگراه می تواند تعداد معدودی تقاطع همسطح کنترل شده داشته باشد.

14 - پلاک:

قطعه فلزی است با ابعاد، طرح و رنگ‌های زمینه مختلف که شماره روی آن حک می‌شود و انواع آن عبارتند از:

شخصی، دولتی، عمومی، سیاسی، سرویس، کنسولی، نظامی - انتظامی، تعمیری، گذر موقت، بین‌المللی، ترانزیت، کشاورزی - عمرانی و ویژه.

15 - پلاک غیر مجاز:

پلاک‌های غیر مجاز عبارتند از:

الف - پلاکی که به موجب آگهی قبلی معاونت راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، که از این پس در این آیین‌نامه به اختصار راهنمایی و رانندگی گفته می‌شود، باید تجدید گردد.

ب - پلاکی که در کشور خارجی روی وسیله نقلیه نصب شده و پس از ورود به ایران با وجود سپری شدن مدت اعتبار آن تعویض نشده باشد.

پ - پلاک بین‌المللی که برای مسافرت با اتومبیل به خارج از کشور از سوی راهنمایی و رانندگی صادر و به اتومبیل‌های پلاک داخلی داده می‌شود و استفاده از آن در کشور ممنوع است.

ت - پلاکی که اشخاص در ارقام و مشخصات اولیه آن تغییر ایجاد کنند و یا پلاک وسیله نقلیه دیگری به یک وسیله نقلیه الصاق گردد و یا برای آن پلاک تقلبی به کار برده شود.

ث - پلاک دست ساز و دست نوشته‌ای که بدون مجوز راهنمایی و رانندگی به کار برده می‌شود.

ج - پلاک خودرویی که با اعلام مراجع صلاحیت دار فرسوده اعلام می‌شود.

16 - پلیس راه:

واحدهایی از راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران که نظارت و کنترل بر اجرای قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی در جاده‌های کشور دارند.

17 - پلیس مدرسه:

دانش آموز آموزش دیده‌ای که با لباس ویژه و تجهیزات تعیین شده از طرف مسؤوین مدرسه برای عبور ایمن دانش آموزان از عرض سواره رو راه‌ها مأمور می‌گردد.

18 - پیاده:

شخصی غیرسوار که بدون استفاده از هیچ نوع وسیله نقلیه موتوری یا غیر موتوری حرکت می‌نماید و یا مبادرت به جا به جایی کالسکه، چرخ دستی، جامه دان، سبدهای چرخ دار و مانند آن می‌نماید.

19 - پیاده رو:

بخشی جدا شده از خیابان که در امتداد آن واقع شده و برای عبور و مرور پیادگان اختصاص یافته است.

20 - پیچ (قوس افقی):

انحراف مستقیم راه در سطح افق.

21 - ترافیک (شد آمد):

آمد و شد وسایل نقلیه و اشخاص و حیوانات در راه ها.

22 - تراموا (قطار خیابانی):

قطاری شهری است که به طور معمول در خطوط ریلی واقع در سطح سواره رو وسایل نقلیه دیگر حرکت می‌نماید.

23 - تقاطع:

محدوده‌ای است که در آن دو یا چند مسیر به صورت همسطح یا غیر همسطح با یکدیگر تلاقی می‌کنند.

24 - توقف:

ایست وسیله نقلیه در زمان طولانی بدون حضور راننده.

25 - توقف سنج (پارکومتر):

دستگاهی است که با انداختن سکه یا پرداخت حق توقف، استفاده از کارت‌های اعتباری یا روش‌های دیگر، اجازه توقف را در زمان معین به خودرو می‌دهد.

26 - توقف ممنوع (پارکینگ ممنوع):

توقف وسیله نقلیه ممنوع است، جز برای سوار و پیاده کردن، مشروط به استقرار راننده در پشت فرمان.

27 - توقیف گواهی نامه رانندگی:

اخذ و ضبط گواهی نامه رانندگی و محروم نمودن موقت دارنده از مزایای قانونی آن.
28 - جاده:

راه خارج از شهر برای عبور و مرور.

29 - جاده اصلی:

راهی است که در برخورد با راه دیگر به طور معمول عریض تر است و با نصب علائم راهنمایی و رانندگی، اصلی تلقی می گردد.

30 - جاده خصوصی:

راهی که اشخاص یا مؤسسات برای کاربرد شخصی ساخته اند و استفاده دیگران از آن منوط به اجازه مالک است.

31 - جاده فرعی:

راهی که از راه اصلی منشعب شده و یا به آن می پیوندد و به طور معمول کم عرض تر است و با نصب علائم راهنمایی و رانندگی، فرعی تلقی می شود.

32 - چراغ توقف (چراغ ترمز):

عبارت از چراغهایی است که هنگام به کار بردن ترمز پایی برای کاهش سرعت یا توقف به کار می رود تا توجه لازم را به استفاده کنندگان از راه در پشت سر وسیله نقلیه بدهد.

33 - چراغ جانبی جلو (چراغهای کوچک جلو):

عبارت از چراغهایی است که حضور وسیله نقلیه و عرض آن را از سمت جلو نشان می دهد.

34 - چراغ جانبی عقب (چراغهای کوچک عقب):

عبارت از چراغهایی است که حضور وسیله نقلیه و عرض آن را از سمت عقب نشان می دهد.

35 - چراغ جانبی وسایل نقلیه طویل:

عبارت از چراغهایی است که در امتداد طول وسایل نقلیه طویل به کار می رود تا رانندگان وسایل نقلیه دیگر قادر به تشخیص طول آن شوند.

این چراغها برای هر دو طرف در نظر گرفته شده و در قسمت عقب قرمز رنگ و در قسمت جلو زرد رنگ می باشند و در حدود هر 3 متر از طول وسیله نقلیه نصب می شوند.

36 - چراغ دنده عقب:

عبارت از چراغی است که راننده وسیله نقلیه به کار می‌برد تا راه را به طرف عقب وسیله نقلیه روشن کرده و به این ترتیب به دیگر استفاده کنندگان از راه اخطار نماید که وسیله نقلیه در حال راندن به عقب بوده و یامی خواهد به عقب براند.

37 - چراغ رانندگی (نور بالا):

عبارتست از چراغ‌هایی که جلوی وسیله نقلیه را تا فاصله دور روشن می‌کند.

38 - چراغ راهنما:

عبارت از چراغی است که راننده وسیله نقلیه به کار می‌برد تا به دیگر استفاده کنندگان از راه اخطار نماید که راننده قصد تغییر جهت به راست و یا چپ، گردش و یا توقف را دارد.

39 - چراغ عبور (نور پایین):

عبارتست از چراغ‌هایی که جلو وسیله نقلیه را در فاصله نزدیک روشن می‌کند و موجب خیره شدن چشمیا ناراحتی رانندگانی که از طرف مقابل می‌آیند و دیگر استفاده کنندگان از راه نخواهد شد.

40 - چراغ مه:

عبارت از چراغی است که در اتومبیل نصب شده و برای بهتر دیدن راه در هنگام مه و برف و باران سیل آسا و گرد و غبار و مانند آن به کار می‌رود.

41 - چرخ فلزی:

چرخ‌های فلزی است که محل تماس آن با سطح زمین فلزی باشد.

42 - حریم تقاطع:

محدوده‌ای است در تقاطع راه‌ها که به منظور سهولت حرکت و ایمنی تردد اختصاص می‌یابد.

43 - حق تقدم عبور:

اولویت حق عبور وسیله نقلیه‌ای نسبت به وسایل نقلیه دیگر یا نسبت به پیادگان و بالعکس.

44 - خط ایست:

خط کشی عرضی است که در ورودی تقاطع و به منظور تعیین مرز توقف وسایل نقلیه پیش از گذرگاه پیاده‌بر سطح راه ترسیم می‌شود.

45 - خط تغییر سرعت:

نوعی خط عبور که خودروهای ورودی به مسیر اصلی یا خروجی از آن می‌توانند در طول آن، سرعت خود را برای همگرایی و یا واگرایی با جریان ترافیک افزایش یا کاهش دهند.

46 - خط عبور:

بخشی از سواره رو است که در طول مسیر، به عبور یک ستون وسیله نقلیه اختصاص یافته و با خط کشی حدود آن مشخص می‌گردد.

یک راه می‌تواند در هر جهت یک یا چند خط عبور داشته که این خط‌های عبور از سمت راست به چپ از شماره یک به بالا شماره گذاری می‌شوند.

47 - خط عبور دو چرخه:

عبارتست از مسیر ویژه دو چرخه در سطح معابر که با تابلو، خط کشی و یا رنگ حدود آن مشخص می‌گردد.

48 - خط کمکی:

خط عبوری است که به منظور تغییر سرعت، انجام حرکات گردشی و یا افزایش ظرفیت راه، در کنار خط عبور ایجاد می‌شود.

49 - خط ویژه:

مسیری است که به وسیله خط کشی با رنگ متفاوت از خطوط دیگر و یا علایم و یا موانعی از بقیه مسیرها مشخص گردیده و برای عبور و مرور یک یا چند نوع وسیله نقلیه اختصاص دارد.

50 - خم (قوس عمودی):

انحراف مسیر مستقیم راه در سطح قائم.

51 - خودرو:

هر نوع وسیله نقلیه قابل حرکت در راه‌ها که نیروی محرکه آن از موتور باشد، به استثنای وسایل نقلیه ریل‌رو و عبارتند از:

الف - سواری:

خودرویی است که برای حمل انسان ساخته شده و ظرفیت آن با راننده حداکثر 6 نفر است.

ب - سواری استیشن (سفری):

نوعی خودرو سواری است که فضای بار با فضای سرنشین یکسره باشد و ظرفیت آن با راننده حداقل 7 و حداکثر 9 نفر است.

پ - سواری کار:

اتومبیلی است دو دیفرانسیل کمک دار با اتاق جدا از شاسی یا اتومبیلی که ظرفیت آن با راننده بین 10 تا 15 نفر باشد.

ت - اتوبوس:

هر نوع وسیله نقلیه موتوری مسافربری که ظرفیت آن با راننده و کمک راننده 27 نفر یا بیشتر باشد.

ث - اتوبوس برقی:

اتوبوسی که نیروی محرکه آن به وسیله باتری یا نیروی برق تأمین می شود.

ج - اتوبوس دو طبقه:

وسیله نقلیه موتوری مسافربری که قسمت حمل مسافر آن در دو طبقه جداگانه روی هم و با یک سازه مشترک بوده و ظرفیت آن با راننده حداقل 27 نفر است.

چ - مینی بوس:

خودروی مسافربری است که ظرفیت آن با راننده بین 16 تا 26 نفر می باشد.

ح - تراکتور:

نوعی خودرو است که برای کارهای کشاورزی، صنعتی و عمرانی مانند شخم زدن، حفاری، بارگیری و کشیدن دنباله بند و غیره به کار می رود.

52 - خیابان:

راه عبور و مرور در محل سکونت و فعالیت مردم که عرض آن بیش از 6 متر باشد.

53 - خیابان اصلی:

راهی است که در برخورد با راه‌های دیگر عرض سواره روی آن بیشتر است و یا با نصب علائم راهنمایی و رانندگی، اصلی تلقی شده و در غیر این صورت در سمت راست راه دیگر قرار دارد.

54 - خیابان فرعی:

راهی است که در برخورد با راه‌های دیگر، عرض سواره روی آن کمتر است و یا با نصب علایم راهنمایی و رانندگی، فرعی تلقی شده و در غیر این صورت در سمت چپ راه دیگر قرار گرفته باشد.

55- دستگاه تهویه:

به دستگاه‌هایی اعم از پنکه، کولر و یا بخاری گفته می‌شود که هوای درون وسیله نقلیه را جا به جا و یادمای آن را کاهش یا افزایش دهد.

56- راننده:

کسی که هدایت وسیله نقلیه موتوری و غیر موتوری و همچنین حرکت دادن حیوانات را به صورت واحد یا گله و رمه بر عهده داشته باشد.

57- راه:

عبارتست از تمامی سطح خیابان، جاده، کوچه و کلیه معابری که برای عبور و مرور عموم اختصاص داده می‌شود.

58- راه آهن:

ریل‌های آهنی موازی ثابتی که قطار و وسایل نقلیه ریلی دیگر بر روی آن حرکت می‌کنند.

59- راه عمومی:

به راه‌هایی گفته می‌شود که برای عبور و مرور عموم مورد استفاده قرار می‌گیرد.

60- روز:

از طلوع تا غروب آفتاب.

61- سازنده وسایل نقلیه:

شخص یا مؤسسه یا کارخانه‌ای که وسایل نقلیه‌ای را که مطابق آیین‌نامه باید شماره گذاری شود می‌سازد، یا قطعات ساخته شده آنها را سوار (مونتاژ) می‌نماید.

62- ستاد معاینه فنی:

تشکیلات متمرکز برای برنامه‌ریزی، هدایت، نظارت و کنترل فعالیت مراکز فنی معاینه خودرو و مراکز معاینه فنی مجاز که از سوی شهرداری‌ها و سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای ایجاد می‌گردد.

63 - سطح روشن:

در مورد چراغ‌ها عبارت از سطح قابل دیدی است که نور از آن منتشر می‌شود و در مورد منعکس کننده نور عبارت از سطح قابل دیدی است که نور را منعکس می‌کند.

64 - شانه راه:

بخشی از بدنه راه است که در دو طرف خط‌های عبور رفت و برگشت قرار داشته و برای توقف اضطراری وسایل نقلیه به کار می‌رود.

65 - شب:

از غروب تا طلوع آفتاب.

66 - شماره وسیله نقلیه:

عدد یک یا چند رقمی و حروفی که از طرف راهنمایی و رانندگی روی پلاک‌های ویژه منقوش و در عقب و جلوی وسیله نقلیه نصب می‌شود.

67 - شناسنامه خودرو:

سندی است که مشخصات خودرو، مالک و نشانی کامل محل سکونت وی و تاریخ انتقالات و تغییرات انجام شده از سوی راهنمایی و رانندگی در آن درج و به آخرین مالک تسلیم می‌گردد.

68 - شیب (سربالایی - سرازیری):

تغییر تدریجی ارتفاع سطح تمام شده راه در امتداد طولی مسیر.

69 - ظرفیت وسیله نقلیه:

وزن بار یا تعداد مسافری که از طرف کارخانه سازنده با تأیید وزارت صنایع و معادن برای وسیله نقلیه تعیین گردیده است.

70 - علایم:

هر نوع علامت عمودی و افقی مانند تابلو، چراغ راهنمایی و رانندگی، خط کشی، نوشته و ترسیم، و همچنین تجهیزات هدایت کننده، سوت و حرکت دست و غیره که به وسیله مقامات صلاحیت دار برای کنترل و تنظیم عبور و مرور تعیین و به کار برده می‌شود.

71 - قطار شهری:

نوعی وسیله حمل و نقل عمومی است که در شهرها و حومه به جا به جایی مسافر پرداخته و به طور معمول با چرخ‌های فلزی بر روی ریل حرکت می‌کند.

72 - قطعات و قسمت‌های اصلی:

کلیه قسمت‌های اساسی وسیله نقلیه شامل محور، موتور، شاسی، اتاق و رنگ که تعویض آنها باعث تغییر مشخصات اساسی وسیله نقلیه می‌گردد.

73- کارت پارک:

کارت یا برگه‌ای است که با پرداخت پول تهیه می‌گردد و به وسیله آن اجازه توقف در مکان و زمان معین به خودرو داده شود.

74 - کارت شناسایی خودرو:

کارتی که مشخصات مالک و وسیله نقلیه شماره گذاری شده در آن ثبت و از سوی راهنمایی و رانندگی صادر و به مالک وسیله نقلیه تسلیم می‌گردد.

75 - کاروان:

کاروان یا خانه سیار وسیله نقلیه غیر موتوری است که برای سکونت و یا کار استفاده شده و عرض آن از 2,6 متر و طول آن از 12 متر بیشتر نباشد.

76- کلاه ایمنی:

کلاهی است که راننده و سرنشین موتورسیکلت‌ها آن را برای محافظت سر خود در برابر ضربات احتمالی ناشی از بروز سوانح به کار می‌برند.

77 - کمربند ایمنی:

تسمه‌ای که نیم تنه بالای راننده و هریک از سرنشینان را تحت کنترل و مهار ایمن خود قرار می‌دهد تا در هنگام ضرورت، همچون کاهش ناگهانی سرعت یا توقف آنی خودرو که ممکن است ناشی از ترمز یا برخورد با جسم دیگر یا حوادث دیگر باشد، مانع از جدا شدن سرنشینان و راننده از صندلی خود و اصابت به شیشه جلو یا دیگر قسمت‌های درونی و یا پرتاب شدن به بیرون خودرو شود و حداقل دارای دو نقطه اتکا باشد.

78 - کوچه:

راهی در مناطق مسکونی که عرض آن حداکثر 6 متر باشد.

79- گذرگاه پیاده:

گذرگاهی در تقاطع راه ها، امتداد پیاده روها، سواره روها، روگذرها یا زیرگذرها یا هر محل دیگری از سواره رو که به وسیله خط کشی یا میخکوبی یا علایم دیگر، برای عبور پیادگان اختصاص داده شده است.

80- گواهی نامه بین المللی رانندگی:

گواهی نامه ای است که به اعتبار گواهی نامه داخلی طبق مفاد قانون الحاق ایران به کنوانسیون عبور و مرور در جاده ها و کنوانسیون مربوط به علایم راهها - مصوب 1354 - توسط راهنمایی و رانندگی صادر می گردد و مدت اعتبار آن یک سال باشد.

81 - گواهی نامه رانندگی (پروانه رانندگی):

اجازه نامه برای رانندگی وسایل نقلیه که از طرف راهنمایی و رانندگی به نام افراد صادر می شود.

82 - مجوز رانندگی با وسایل نقلیه عمومی:

اعم است از پروانه تاکسیرانی، بهره برداری، کارت و یا دفترچه کار (برگ فعالیت) که از طرف مراجع صلاحیت دار به نام اشخاص صادر و اجازه رانندگی با وسایل نقلیه عمومی را به آنان می دهد.

83 - مرجع صلاحیت دار:

وزارتخانه، سازمان، نهاد و دیگر دستگاه های مسؤو که به موجب قانون و یا تصویب هیأت وزیران در موردی خاص وظایف و مسؤولیت هایی به عهده آنها گذاشته شده است.

84 - مراکز فنی مجاز:

مراکزی که به وسیله اشخاص حقیقی یا حقوقی با رعایت ضوابط و مقررات ستاد معاینه فنی وابسته به شهرداری و یا سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای، حسب مورد برای انجام معاینه فنی وسایل نقلیه درون شهری و برون شهری ایجاد می گردد.

85 - راههای شریانی درجه یک:

معابری هستند که در طراحی و بهره برداری از آنها به جا به جایی وسایل نقلیه موتوری برتری داده می شود.

این معابر ارتباط با راه های برون شهری را تأمین می نمایند.

راه‌های شریانی درجه یک بر اساس نحوه کنترل دسترسی تقاطع‌ها به دو گروه آزادراه و بزرگراه تقسیم می‌گردند که ضوابط اجرایی آنها را شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور تعیین می‌نماید.

86 - راه‌های شریانی درجه دو:

معابری هستند که در طراحی و بهره‌برداری از آنها به جا به جایی و دسترسی وسایل نقلیه موتوری برتری داده می‌شود.

برای رعایت این برتری حرکت پیادگان از عرض خیابان کنترل می‌شود.

راه‌های شریانی درجه دو شبکه اصلی راه‌های شهری را تشکیل می‌دهند که ضوابط اجرایی آنها را شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور تعیین می‌نماید و عبارتند از:
الف - شریانی اصلی:

راهی است که ارتباط بین خیابان‌های جمع و پخش‌کننده و بزرگراه‌ها را برقرار می‌کند.

در این معابر فاصله‌های بین تقاطع‌ها نسبت به بزرگراه‌ها کمتر است.

ب - شریانی فرعی (خیابان جمع و پخش‌کننده):

راهی است که ارتباط بین خیابان‌های محلی و خیابان‌های شریانی اصلی را برقرار می‌کند.

در این خیابان‌ها محل عبور عابران پیاده از عرض خیابان باید مشخص باشد.

87 - راه‌های محلی:

راه‌هایی هستند که در طراحی و بهره‌برداری از آنها نیازهای وسایل نقلیه و عابران پیاده، با

اهمیت یکسان در نظر گرفته شود و ارتباط بین کوچه‌ها و خیابان‌های شریانی فرعی را برقرار می‌کنند.

88 - معاینه فنی:

بازدید ظاهری و آزمایش‌های فنی برای تشخیص اصالت خودرو و سنجش میزان سلامت

فنی، ایمنی و زیست محیطی وسیله نقلیه.

89 - منطقه ممنوعه:

منطقه و محلی که آمد و شد وسایل نقلیه در آنها به وسیله علائم خاص و یا اعلام قبلی

مراجع صلاحیت‌دار ممنوع شده باشد.

90 - منعکس‌کننده نور:

عبارت از بازتاب کننده‌ای است که حضور وسیله نقلیه را از طریق انعکاس نوری که از چراغ وسیله نقلیه دیگر به آن تابیده شود و یا از طریق انعکاس نور محیط، اعلام می‌دارد.

91 - مواد خطرناک:

هر نوع مواد رادیو اکتیو، منفجره، محترقه، مایعات و جامدات آتش زا یا سمی و یا اسیدی، گازهای فشرده، زباله ویژه و فاضلاب و مانند آن.

92 - موتورسیکلت:

وسیله نقلیه‌ای برای حمل انسان که دارای دو یا سه چرخ با اتاقتک پهلوی (ساید کار) یا بدون آن و مجهز به یک موتور محرکه باشد.

93 - موتورسیکلت گازی (موتور گازی):

موتورسیکلتی است که هم دارای موتور و هم دارای ادوات پایینی برای راندن باشد.

94 - نقص فنی:

هر نوع نقصان یا تغییر در وضعیت ظاهری و فنی وسیله نقلیه که موجب کاهش ضریب ایمنی در رانندگی و یا افزایش بیش از حد مجاز گازهای آلاینده هوا و یا آلودگی بیش از حد مجاز صدا گردد.

95 - واحد انتظامی:

منظور واحدهای نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران که به صورت پاسگاه‌ها و کلانتری‌ها در نقاط مختلف کشور مستقر هستند.

96 - وزن با بار:

وزن وسیله نقلیه به اضافه وزن بار آن.

97 - وزن بارگیری شده:

عبارت است از مجموع وزن مسافران و کارکنان و محمولات.

98 - وزن بدون بار:

عبارت است از وزن وسیله نقلیه بدون راننده و مسافر و بار ولی با مخزن پر از سوخت و با ابزار و آلایاتی که به طور معمول وسیله نقلیه همراه دارد.

99 - وسیله نقلیه:

وسایل موتوری و غیر موتوری و موتورسیکلت که برای جابجایی انسان و کالا در راه به کار می‌رود.

100 - وسیله نقلیه امدادی:

وسیله ویژه خدمات انتظامی، ترافیکی، پزشکی، آتش نشانی و امداد اضطراری آب، برق و گاز که به وسیله راهنمایی و رانندگی تعیین و با علائم ویژه مشخص می‌شود.

101 - وسیله نقلیه طویل (Long Vehicle):

وسیله نقلیه‌ای است که طول آن بیش از 12,5 متر باشد.

102 - وسیله نقلیه عمرانی:

وسیله نقلیه موتوری است که ویژه انجام کارهای فنی، عمرانی و مانند آن می‌باشد و شامل بلدوزر، گریدر، غلطک، اسکرپر (زمین تراش) و غیره است.

103 - وسیله نقلیه غیر موتوری:

هر نوع وسیله نقلیه‌ای که نیروی محرکه آن از موتور نباشد.

104 - وسیله نقلیه فوق سنگین:

انواع خودرو و ادوات مربوط است که توانایی حمل محمولات وزین با وزن ناخالص بالاتر از 40 تن و حجیم با حجمی با ابعاد مازاد بر اندازه‌های زیر را داشته باشد:

طول 16,5 متر، عرض 2,6 متر و ارتفاع 4,5 متر.

105 - وسیله نقلیه کشاورزی:

به وسایل نقلیه موتوری گفته می‌شود که علاوه بر حمل و نقل خود، ادوات دیگر و دنباله بندهای کشاورزی را نیز جا به جا نموده و یا از نیروی محرکه تولیدی آنها برای انجام عملیات مختلف کشاورزی استفاده می‌شود و شامل انواع تراکتور، کمباین، تیلر و ماشین‌های خود کششی دیگر در بخش کشاورزی است.

106 - وسیله نقلیه مرکب:

عبارت است از چند وسیله نقلیه متصل به هم که به عنوان واحد در راه حرکت کنند.

107 - وسیله نقلیه مفصل دار:

وسیله نقلیه‌ای است که شامل یک کشنده و یا وسیله نقلیه موتوری و یک نیمه یدک متصل به آن باشد که بابر یا محفظه حمل مسافر دارای عرض حداکثر 2,6 متر، طول حداکثر 18,35 متر، ارتفاع حداکثر 4,5 متر و وزن حداکثر 40 تن است.

108 - وسیله نقلیه موتوری:

هر نوع وسیله نقلیه‌ای که دارای حداقل یک چرخ در جلو و دو چرخ در عقب بوده و دارای موتور و سامانه انتقال قدرت است و برای حمل بار یا انسان به کار می‌رود که به آن خودرو نیز گفته می‌شود.

فصل دوم - شماره گذاری

ماده 2- هر وسیله نقلیه موتوری و غیر موتوری و یدک متصل که در راه‌ها حرکت می‌کند و همچنین وسایل نقلیه موتوری ویژه کشاورزی، صنعتی و عمرانی باید دارای شماره باشند. رانندگی با وسایل نقلیه‌ای که شماره یا پلاک نداشته یا دارای شماره و یا پلاک غیر مجاز باشند، ممنوع است، مگر این که پیشتر مجوز حرکت از راهنمایی و رانندگی دریافت کرده و همراه داشته باشند.

مأموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه از تردد خودروهای متخلف از این ماده، تا انجام شماره گذاری جلوگیری به عمل خواهند آورد.

تبصره 1- تا زمانی که انجام عملیات شماره گذاری وسایل نقلیه کشاورزی، صنعتی و عمرانی به طور کامل از سوی راهنمایی و رانندگی صورت پذیرفته است و پس از آن، تردد این وسایل بر اساس دستورالعملی که به تأیید وزارتخانه‌های کشور و راه و ترابری می‌رسد، انجام خواهد شد.

تبصره 2- خودروها و موتورسیکلت‌ها و دوچرخه‌های ساخت داخل و وارداتی از نظر ایمنی و کیفیت باید استانداردهای مصوب مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران را دارا باشند و به علاوه از نظر آلودگی‌های زیست محیطی، استانداردهای مصوب شورای عالی حفاظت محیط زیست را رعایت نموده باشند.

تبصره 3- تشخیص انواع وسایل نقلیه غیر موتوری که باید شماره گذاری شوند با راهنمایی و رانندگی است، مگر در مواردی که قانون خاصی وجود داشته باشد.

ماده 3- مالک وسیله نقلیه موضوع ماده قبل مکلف است خود و یا به وسیله نماینده قانونی خود، بامراجعه به نزدیکترین واحد شماره گذاری یا مرکزی که به همین منظور تعیین و اعلام می گردد، مدارک لازم را رایج نماید.

واحد شماره گذاری پس از بررسی آنها، اقدام به تخصیص پلاک به شخص و تحویل آن می نماید.

نصب پلاک با نظارت نماینده راهنمایی و رانندگی صورت می پذیرد. چگونگی انجام شماره گذاری شامل مدارک مورد نیاز و خدمات پس از شماره گذاری و عوارض و مالیات مصوب و مانند آنها در دستورالعمل مربوط از سوی راهنمایی و رانندگی مشخص و اعلام خواهد شد.

تبصره 1- انواع پلاک ها و ابعاد و رنگ های آنها برای وسایل نقلیه مختلف در دستورالعمل یاد شده مشخص می گردد.

تبصره 2- هرگاه اشخاص دیگری در مالکیت وسیله نقلیه شریک بوده و یا نسبت به آن حق عینی داشته باشند، نام و نشانی دقیق آنان نیز باید در درخواست قید شود.

ماده 4- در موارد زیر راهنمایی و رانندگی از انجام عمل شماره گذاری خودداری می نماید:

الف - در صورتی که مفاد تبصره (2) ماده (2) رعایت نشده باشد و یا اصالت وسیله نقلیه هنگام بازدید به وسیله مأموران مربوط تأیید نگردد.

ب - چنانچه مشخصات وسیله نقلیه با آنچه در اسناد مربوط ذکر شده مطابقت نداشته باشد.

پ - اگر تخصیص شماره به نام مالک به دلایل قانونی ممنوع باشد.

ت - چنانچه وسیله نقلیه، علائم و تجهیزات پیش بینی شده در این آیین نامه را نداشته باشد.

ث - هرگاه حقوق دولتی و عوارضی که به طور قانونی به وسیله نقلیه تعلق گرفته پرداخت نشده باشد.

ج - در صورت نداشتن برگ معاینه فنی به استثنای وسایل نقلیه ای که از تاریخ ساخت آنها دو سال سپری نشده است.

ماده 5- به هنگام نقل و انتقال مالکیت، اوراق شدن و یا از بین رفتن وسیله نقلیه، پلاک‌ها در واحد شماره گذاری یا مراکز مجاز از روی وسیله نقلیه فک و نزد راهنمایی و رانندگی نگهداری می‌شود.

تبصره - در صورت خرید خودرو، صاحب پلاک‌ها یا نماینده قانونی وی باید برای دریافت مجوز نصب پلاک بر روی وسیله نقلیه خریداری شده به واحد شماره گذاری یا مراکز مجاز مراجعه نماید.

ماده 6- اشخاص حقیقی یا حقوقی دارنده پلاک، مکلفند پس از گذشت حداکثر ده روز از زمان تغییر محل اقامت یا فعالیت، نشانی و کد پستی خود را به طور کتبی به نزدیکترین واحد شماره گذاری اعلام نمایند.

مسئولیت‌های قانونی مربوط به اطلاع ندادن تغییر محل اقامت یا مرکز فعالیت به عهده مالک یا نماینده قانونی وی خواهد بود.

ماده 7- در صورتی که وسیله نقلیه از سوی مراجع صلاحیت دار توقیف، تملیک، ضبط یا مصادره شود، باید مراتب حداکثر ظرف پانزده روز از سوی مرجع مربوط و یا منتقل الیه یا نماینده قانونی وی به واحد شماره گذاری محل اعلام گردد.

ماده 8- چنانچه پلاک به نام شخص حقوقی باشد، مدیر مربوط مکلف است حداکثر ظرف 48 ساعت پس از تاریخ درج آگهی انحلال در روزنامه، مراتب را به نزدیکترین واحد شماره گذاری به طور کتبی اعلام نماید.

ماده 9- در صورت فوت یا محجور شدن مالک وسیله نقلیه، بر حسب مورد، نماینده قانونی وراثت یا ارائه گواهی تسلیم دادخواست حصر وراثت به دادگاه، و یا وصی و یا قیم مکلف است حداکثر ظرف مدت دوماه از تاریخ فوت یا حجر به نزدیکترین واحد شماره گذاری برای اعلام استفاده کننده مجاز از وسیله نقلیه مراجعه نماید.

ماده 10- اشخاص مندرج در مواد (8 و 9) فوق مکلفند حداکثر ظرف مدت شش ماه، برای معرفی مالک و یا متصرف قانونی جدید وسیله نقلیه، به منظور تغییر مالکیت و ثبت آن، به راهنمایی و رانندگی مراجعه نمایند.

مراجعه نکردن در مهلت مقرر و سپری شدن مدت یاد شده موجب خواهد شد پلاک‌های وسیله نقلیه از درجه اعتبار ساقط و غیر مجاز تلقی شود.

ماده 11- سازمان ثبت احوال کشور موظف است از طریق شبکه رایانه ای، اطلاعات فوت شدگان را حداکثر ظرف مدت یک هفته از تاریخ فوت در اختیار راهنمایی و رانندگی محل قرار دهد.

ماده 12- نصب پلاک بر روی وسیله نقلیه به طریق زیر انجام می گیرد:
الف - برای وسایل نقلیه سه چرخ یا بیشتر با وزن خالی بیش از 400 کیلوگرم، یک پلاک در جلو و پلاک دیگر در عقب آن نصب می شود.

ب - بر روی وسایل نقلیه دو چرخ تنها یک پلاک، آن هم در عقب وسیله نقلیه نصب می گردد.

پ - بر روی یدک ها و نیمه یدک ها یک پلاک در عقب نصب می گردد.

ت - پلاک یا پلاک ها باید در محل تعیین شده نصب شوند.

ماده 13- به همراه یک زوج پلاک، پلاک سوم وسیله نقلیه نیز به صورت برجسب از سوی راهنمایی و رانندگی یا اشخاص مورد تأیید او صادر و بر روی شیشه جلو یا عقب وسیله نقلیه نصب می گردد.

این برجسب دارای اطلاعات شماره پلاک، تاریخ سپری شدن اعتبار پلاک، کد واحد شماره گذاری و شماره شناسایی وسیله نقلیه (- Vehicle Identification Number Vin) می باشد.

پلاک سوم با هر بار تمدید اعتبار پلاک، نقل و انتقال مالکیت و تعویض قطعات اصلی و رنگ وسیله نقلیه با اطلاعات جدید تولید و جایگزین پلاک سوم پیشین خواهد شد.

زمان اجرای این ماده را راهنمایی و رانندگی تعیین می نماید.

ماده 14- در صورت مفقود شدن و یا سرقت پلاک، شماره پلاک یاد شده از فهرست پلاک های فعال خارج و در فهرست پلاک های سرقتی و مفقود شده قرار داده خواهد شد. تخصیص پلاک جدید به مالک وسیله نقلیه پس از سیر مراحل موضوع دستورالعمل ماده (3) این آیین نامه صورت خواهد گرفت.

تبصره - برای پلاکی که زایل می شود، بنا به درخواست مالک و با مراجعه به واحد شماره گذاری براساس دستورالعمل یاد شده پلاک جدید صادر می شود.

ماده 15- راهنمایی و رانندگی پس از تخصیص شماره پلاک به مالک وسیله نقلیه و ورود اطلاعات مالک (شماره ملی) و وسیله نقلیه به سامانه، کارت مشخصات و شناسنامه مالکیت وسیله نقلیه را صادر و بر حسب مورد، به نشانی (کدپستی) مالک ارسال و یا به وی تسلیم می نماید.

ماده 16- هرگاه پلاک، کارت مشخصات یا شناسنامه مالکیت وسیله نقلیه مفقود و یا از بین برود مالک یا نماینده قانونی وی مکلف است مراتب را حداکثر ظرف (48) ساعت به واحد شماره گذاری راهنمایی و رانندگی و یا مراکز مجاز اعلام کند و اقدام به دریافت پلاک جدید، کارت مشخصات یا شناسنامه مالکیت المثنی نماید.

ماده 17- سازندگان و فروشندگان وسایل نقلیه موتوری موظفند به منظور عرضه و انتقال وسایل نقلیه از محلی به محل دیگر یا برای انجام آزمایش فنی وسیله نقلیه بدون انجام تشریفات شماره گذاری از راهنمایی و رانندگی پلاک ویژه دریافت نمایند.

دستورالعمل مربوط به مدت اعتبار و همچنین نحوه استفاده از پلاک ویژه و چگونگی ارائه اطلاعات مورد نیاز از سوی راهنمایی و رانندگی عین و اعلام می گردد.

ماده 18- راهنمایی و رانندگی می تواند پلاک ویژه تحویلی به سازندگان یا فروشندگان وسایل نقلیه را، به علت نداشتن نیاز به استفاده یا استفاده برخلاف مقررات پس بگیرد.

ماده 19- کلیه کارخانجات سازنده و مونتاژ خودرو و موتورسیکلت مکلفند تولیدات خود را پیش از عرضه به بازار و فروش به اشخاص، با نظارت و برابر دستورالعمل اعلامی راهنمایی و رانندگی شماره گذاری نمایند.

ماده 20- هنگام نقل و انتقال مالکیت وسایل نقلیه، متعاملین یا قائم مقام قانونی آنها ابتدا درخواست خود را به راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی یا مراکز مجاز تعیین شده ارائه می نمایند تا پس از احراز اصالت خودرو و تطبیق مدارک آنها، نسبت به فک پلاک منصوبه بر روی خودروی مورد معامله و اختصاص پلاک جدید و صدور شناسنامه جدید و ثبت تغییرات مزبور در نظام رایانه ای راهنمایی و رانندگی اقدام گردد.

سپس مراتب به طور کتبی توسط راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی یا مراکز مجاز تعیین شده به دفتر اسناد رسمی جهت تنظیم سند رسمی انتقال، منعکس می گردد.

کارت خودرو از سوی راهنمایی و رانندگی بعد از تأیید مراتب تنظیم سند در دفترخانه اسناد رسمی که بوسیله پست سفارشی یا رایانه‌ای به سیستم راهنمایی و رانندگی منعکس می‌شود، به خریدار تحویل می‌گردد.

گواهی راهنمایی و رانندگی و شناسنامه صادره تا دو ماه اعتبار دارد و در خلال مدت مذکور متعاملین یا قائم مقام قانونی آنها موظفند برای ثبت معامله و درج آن در ذیل شناسنامه (محل مخصوص) به دفتر اسناد رسمی مراجعه نمایند.

تبصره - شرایط و نحوه احراز صلاحیت مراکز مجاز موضوع این فصل و نحوه نظارت بر آنها به موجب دستورالعملی خواهد بود که با پیشنهاد راهنمایی و رانندگی به تصویب وزیر کشور می‌رسد.

ماده 21- مالک وسیله نقلیه چنانچه قصد تغییر رنگ یا تعویض هر یک از قطعات اصلی وسیله نقلیه شامل موتور، شاسی و اتاق را داشته باشد باید پیشتر مجوز لازم را از واحد شماره گذاری راهنمایی و رانندگی دریافت نماید.

تبصره - وسایل نقلیه عمومی باری و مسافری مشمول مقررات مربوط می‌باشند.

ماده 22- تعویض قطعات اصلی و همچنین تغییر رنگ وسایل نقلیه وارداتی پیش از شماره گذاری نیز منوط به دریافت مجوز کتبی از واحدهای شماره گذاری می‌باشد.

ماده 23- در صورت سرقت، مفقود شدن و یا اگر به هر علتی وسیله نقلیه‌ای مورد تصرف غیرقانونی قرار گیرد، مالک و یا نماینده قانونی وی مکلف است بلافاصله مراتب را به نزدیکترین واحد انتظامی اعلام نماید.

ماده 24- هرگاه پلاک به اشتباه بر روی وسیله نقلیه نصب شده باشد، راهنمایی و رانندگی موظف است پلاک مالک وسیله نقلیه را اخذ و پس از رفع اشتباه پلاک را بازگرداند.

ماده 25- هر شخص حقیقی یا حقوقی می‌تواند به تعداد وسایل نقلیه ملکی خود مطابق ماده (3) پلاک دریافت نماید.

نقل و انتقال هر یک از وسایل نقلیه تابع مقررات این آیین‌نامه خواهد بود.

فصل سوم - گواهی‌نامه رانندگی

ماده 26- هر کس بخواهد با هر نوع وسیله نقلیه موتوری زمینی رانندگی نماید باید گواهی‌نامه متناسب رانندگی با آن وسیله نقلیه را دارا باشد.

با متخلفان برابر قوانین و مقررات رفتار می‌شود.

ماده 27- انواع گواهی‌نامه‌های رانندگی به شرح جدول پیوست شماره (1) و توضیحات

آن است، که با شرایط زیر از سوی راهنمایی و رانندگی صادر می‌شود:

الف - شرایط شرکت در آزمایش‌ها و صدور گواهی‌نامه موتورسیکلت‌گازی یا موتورگازی (گواهی‌نامه‌الف - 1)

1- حداقل سن 15 سال تمام

2- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت‌دار پزشکی

3- قبول شدن در آزمون‌های آیین‌نامه و مهارت عملی رانندگی با موتورگازی

ب - شرایط شرکت در آزمایش‌ها و صدور گواهی‌نامه موتورسیکلت‌های با حجم موتور تا 200 سی‌سی (گواهی‌نامه الف - 2)

1- حداقل سن 17 سال تمام

2- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت‌دار پزشکی

3 - قبول شدن در آزمون‌های آیین‌نامه و مهارت عملی رانندگی با موتورسیکلت مربوط

پ - شرایط شرکت در آزمایش‌ها و صدور گواهی‌نامه موتورسیکلت‌های با حجم موتور بالای 200 سی‌سی و سه چرخ با وزن تا 400 کیلوگرم (گواهی‌نامه الف - 3)

1- حداقل سن 18 سال تمام

2- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت‌دار پزشکی

3 - در ارا بودن گواهی‌نامه موتورسیکلت تا 200 سی‌سی حجم موتور (الف - 2) که حداقل یک سال تمام از تاریخ صدور آن گذشته باشد

4 - قبول شدن در آزمون‌های آیین‌نامه و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه مربوط

ت - شرایط شرکت در آزمایش‌ها و صدور گواهی‌نامه (گواهی‌نامه ب - 1)

1- حداقل سن 18 سال تمام

2- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت‌دار پزشکی

3 - قبول شدن در آزمون‌های آیین‌نامه و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه مربوط، این

نوع گواهی‌نامه برای درخواست‌کنندگان در اولین مرحله با اعتبار موقت یک ساله صادر می‌شود و در مدت یاد شده دارنده آن مکلف به رعایت محدودیت‌ها و شرایط ویژه‌ای

می باشد که در صورت رعایت آنها و رعایت مقررات این آیین نامه و مرتکب نشدن تخلف، به گواهی نامه رانندگی با اعتبار موضوع تبصره (6) این ماده تبدیل خواهد شد. شرایط و ضوابط مربوط به رانندگی با گواهی نامه موقت و نحوه تبدیل آن، به موجب دستورالعملی است که به پیشنهاد راهنمایی و رانندگی و تصویب وزیر کشور، مشخص و اعلام می گردد.

ث - شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه (ب - 2)

1- حداقل سن 21 سال تمام

2- سپری شدن حداقل دو سال تمام از تاریخ دریافت گواهی نامه رانندگی (ب - 1)

3- ارایه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

4- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه مربوط

ج - شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه (پ - 1)

1- حداقل سن 23 سال تمام

2- سپری شدن حداقل دو سال تمام از تاریخ دریافت گواهی نامه رانندگی (ب - 1)

3- ارایه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

4- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه مربوط

چ - شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه (پ - 2)

1- حداقل سن 23 سال تمام

2- سپری شدن حداقل دو سال تمام از تاریخ دریافت گواهی نامه رانندگی (ب - 2)

3- ارایه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

4- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی با وسیله نقلیه مربوط ح - شرایط

شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه (ت - 1)

1- حداقل سن 25 سال تمام

2- سپری شدن حداقل دو سال تمام از تاریخ دریافت گواهی نامه رانندگی (پ - 1)

3- ارایه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

4- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی با وسیله نقلیه مربوط

خ - شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه (ت - 2)

1- حداقل سن 25 سال تمام

2- سپری شدن حداقل دو سال تمام از تاریخ دریافت گواهی نامه رانندگی (پ-2)

3- ارایه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

4- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه مربوط

د - شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه رانندگی ویژه وسایل نقلیه سبک
عمرانی و کشاورزی

1- حداقل سن 18 سال تمام

2- ارایه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

3- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه مربوط

ذ - شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه رانندگی ویژه وسایل نقلیه سنگین
عمرانی و کشاورزی و وسایل نقلیه فوق سنگین

1- حداقل سن 23 سال تمام

2- ارایه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

3 - قبول شدن در آزمون های آیین نامه رانندگی و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه
مربوط در گواهی نامه های رانندگی ویژه، نوع وسیله نقلیه ای که دارنده می تواند با آن
رانندگی کند، قید می شود.

برای رانندگی با وسایل نقلیه ویژه ای که سرعت آنها از 30 کیلومتر در ساعت تجاوز
می کند، در شهرها و راه های عمومی، علاوه بر داشتن گواهی نامه ویژه، داشتن گواهی نامه
(پ-1) نیز ضروری است.

تبصره 1- در کلیه موارد بالا علاوه بر رعایت شرایط تعیین شده، ارائه گواهی طی دوره
آموزش آیین نامه و مقررات راهنمایی و رانندگی و همچنین ارائه گواهی طی دوره کسب
مهارت عملی رانندگی، از آموزشگاه های رانندگی مجاز الزامی می باشد.

درخواست کنندگان یا دارندگان گواهی نامه های (ب، پ و ت) که خواستار رانندگی با
وسیله نقلیه دارای یدک هستند، باید آموزش های لازم را کسب نمایند.

برای وسایل نقلیه ویژه با توجه به کاربری مربوط، ارائه گواهی کسب مهارت عملکرد
ویژه از مراکز مجاز یاد شده الزامی است.

تبصره 2- راهنمایی و رانندگی می‌تواند در صورت لزوم آزمایش مجدد مقررات راهنمایی و رانندگی را پیش از انجام آزمون مهارت عملی از درخواست کنندگان به عمل آورد.

تبصره 3- مراجع انجام معاینات پزشکی و همچنین ضوابط احراز سلامت جسمی و روانی درخواست کنندگان و هرگونه تغییر در آن به پیشنهاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی توسط کارگروهی متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های کشور، راه و ترابری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و راهنمایی و رانندگی تعیین می‌گردد (پیوست شماره 2).

تبصره 4- در کلیه موارد بالا آزمون آیین‌نامه و مقررات راهنمایی و رانندگی به صورت نوشتاری و یارایانه‌ای انجام می‌گیرد.

تبصره 5- مدت اعتبار انواع گواهی‌نامه رانندگی پنج سال است و پس از پایان اعتبار آن و در صورت احراز سلامت جسمی و روانی، برای دوره‌های پنج ساله تمدید می‌گردد. برای افرادی که سن آنها بیش از 70 سال تمام باشد، لازم است سلامت جسمی و روانی هر دو سال بررسی و احراز گردد.

ماده 28- وضعیت ظاهری درخواست کننده (نقص عضو) با گواهی سلامت جسمی و روانی صادره از مراکز پزشکی مجاز تعیین شده به وسیله افسران کارشناس تطبیق داده می‌شود و در صورت وجود مغایرت موضوع به کمیسیون پزشکی نیروی انتظامی ارجاع می‌گردد.

ماده 29- درخواست کننده هر نوع گواهی‌نامه رانندگی باید مدارکی را که از طرف راهنمایی و رانندگی اعلام می‌شود به مراجع آگهی شده ارائه کند.

ماده 30- مندرجات گواهی‌نامه رانندگی شامل نوع و یا پایه و گروه گواهی‌نامه رانندگی، مدت اعتبار، مشخصات راننده (کد ملی)، نام واحد صادرکننده، امضای صادرکننده، شماره مسلسل، تاریخ و شماره صدور، عکس درخواست کننده، مهر واحد صدور و مشخصات ضروری دیگر می‌باشد.

ماده 31- هرگاه درخواست کننده گواهی نامه رانندگی در آزمایش های مربوط موفق گردد، گواهی نامه رانندگی پس از رویت مدارک لازم صادر و به او تسلیم خواهد شد. دارنده گواهی نامه موظف است ظرف یک ماه پیش از پایان مهلت مقرر، برای تمدید مدت اعتبار یا تعویض آن به گواهی نامه معادل به راهنمایی و رانندگی مراجعه نماید. راهنمایی و رانندگی هنگام تمدید یا تعویض گواهی نامه، ضمن دریافت گواهی سلامت جسمی و روانی از درخواست کننده، می تواند آزمون های لازم را از وی به عمل آورد. مأموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه هنگام کنترل گواهی نامه رانندگان موظفند در صورتی که تاریخ اعتبار آن سپری شده باشد، گواهی نامه رانندگی را با ارائه رسید اخذ و پس از اعمال قانون، گواهی نامه یاد شده را برای تمدید و یا تجدید به اداره مربوط ارسال نمایند.

دارنده گواهی نامه موظف است حداکثر ظرف مدت یک ماه با مراجعه به واحد مربوط برای دریافت گواهی نامه رانندگی جدید اقدام نماید.

تبصره 1- دارندگان گواهی نامه پایه بالاتر در گروه مربوط، می توانند رانندگی وسایل نقلیه موضوع گواهی نامه های پایه پایین تر، به جز پایه (الف)، را انجام دهند.

تبصره 2- دستورالعمل نحوه زمانبندی و ضوابط چگونگی انجام آزمونها، تمدید اعتبار، تجدید آزمون در صورت مردود شدن درخواست کننده و نحوه و میزان عوارض و مالیات مصوب قابل دریافت و نظایر آن از سوی راهنمایی و رانندگی تهیه و به اطلاع عموم رسانده می شود.

ماده 32- در صورتی که دارنده گواهی نامه بخواهد برای دریافت گواهی نامه از انواع دیگر اقدام نماید، موظف است در آزمون های مربوط شرکت کند.

پس از قبول شدن چنانچه گواهی نامه قبلی پیش نیاز گواهی نامه مورد درخواست باشد، از درخواست کننده اخذ و گواهی نامه جدید صادر و به وی تحویل می گردد.

ماده 33- رانندگی با هر نوع تاکسی و وسایل نقلیه عمومی در شهرها و وسایل نقلیه عمومی جاده ای، علاوه بر گواهی نامه رانندگی متناسب، حسب مورد، نیازمند داشتن مجوز از شهرداری و یا دفترچه کار یا برگ فعالیت صادره از سوی وزارت راه و ترابری می باشد.

ماده 34- در صورتی که گواهی نامه رانندگی مفقود شود یا از بین برود، دارنده آن می تواند درخواست صدور المثنی نماید.

پس از احراز درستی ادعای درخواست کننده، با دریافت مدارک لازم و گواهی سلامت جسمی و روانیدرخواست کننده و با رعایت ضوابطی که راهنمایی و رانندگی اعلام می نماید، گواهی نامه المثنی صادر و به وی تسلیم می گردد.

ماده 35- دارندگان گواهی نامه های معتبر خارجی (اعم از ایرانیان یا خارجیان) می توانند تا شش ماه پس از ورود در ایران رانندگی نمایند.

ولی در صورت تمایل به ادامه رانندگی در ایران باید پیش از سپری شدن مدت یاد شده گواهی نامه خارجی خود را به گواهی نامه ایرانی تبدیل نمایند.

تبصره - دارندگان گواهی نامه رانندگی کشورهای غیر از متعاهدین کنوانسیونهای 1968 وین (قانون الحاق ایران به کنوانسیون عبور و مرور در جاده ها و کنوانسیون مربوط به علائم راهها - مصوب 1354)، باید ترجمه معتبر گواهی نامه را همراه داشته باشند.

ماده 36- تبدیل گواهی نامه های رانندگی معتبر صادر شده از کشورهای خارجی، که گواهی نامه صادره از ایران در قلمرو سرزمینی آنان برای رانندگی معتبر محسوب می شود و یا آن کشور از متعاهدین کنوانسیونهای 1968 وین راجع به مقررات عبور و مرور در راهها و علائم راهها به شمار می آید، با رویت اصل گواهی نامه خارجی و با احراز سلامت جسمی و روانی درخواست کننده صورت می پذیرد.

در موارد دیگر تبدیل گواهی نامه های رانندگی با تأیید وزارت کشور صورت می پذیرد.

ماده 37- مأموران سیاسی و کنسولی و اعضای سازمان های بین المللی می توانند برای تبدیل گواهی نامه های خود مدرک مندرج در ماده (35) را از طریق وزارت امور خارجه به راهنمایی و رانندگی ارسال دارند.

ماده 38- صدور گواهی نامه مجدد برای کسانی که گواهی نامه رانندگی آنان اخذ و یا توقیف شده باشد ممنوع است و در صورت صادر شدن از درجه اعتبار ساقط می باشد و به وسیله راهنمایی و رانندگی اخذ و ابطال خواهد شد.

ماده 39- راهنمایی و رانندگی موظف است در صورتی که گواهی نامه رانندگی اشتباه یا ناقص صادر شده باشد از دارنده آن اخذ و پس از رفع اشتباه و نقص، گواهی نامه صحیح را صادر و به وی بازگرداند.

ماده 40- هرگاه دارنده گواهی نامه یکی از شرایط پزشکی موضوع تبصره (3) ماده (27) را از دست بدهد، موظف است حداکثر ظرف یک ماه به راهنمایی و رانندگی مراجعه نماید.

راهنمایی و رانندگی دارنده گواهی نامه را برای انجام معاینات و آزمایش های ضروری پزشکی به مراکز پزشکی مجاز معرفی می نماید.

در صورتی که نداشتن شرایط و صلاحیت رانندگی ضمن آزمایش جدید محرز گردد، گواهی نامه از وی اخذ و گواهی نامه متناسب با شرایط جسمانی وی تعیین و پس از صدور به وی تسلیم می شود و در صورت نداشتن صلاحیت رانندگی، گواهی نامه ابطال می گردد. تبصره- در صورت کشف نقص عضو موثر، از سوی مأموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه، گواهی نامه رانندگی اخذ و تا زمان بررسی های پزشکی و اعلام امکان صدور گواهی نامه مجدد، دارنده گواهی نامه حق رانندگی ندارد.

ماده 41- در صورتی که راننده به علت تکرار ارتکاب تخلفات مهم و حادثه ساز در یک سال، حدنصاب نمره منفی را دریافت نماید، گواهی نامه رانندگی وی به استناد قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرایم رانندگی - مصوب 1350، ضبط یا ابطال خواهد شد.

ماده 42- نحوه شرایط و مسؤ و صدور گواهی نامه راهبران انواع وسایل حمل و نقل ریلی شهری و حومه، برابر دستورالعملی خواهد بود که به تصویب شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور برسد.

فصل چهارم - معاینه و آزمایش فنی وسایل نقلیه

ماده 43- رانندگی با وسیله نقلیه ای که برگ معاینه فنی معتبر نداشته باشد، ممنوع است. دارندگان وسایل نقلیه مکلفند وسایل نقلیه خویش را برای انجام معاینه فنی در مراکز فنی مجاز تعیین شده حاضر و پس از احراز شرایط لازم، برگ یا برچسب معاینه دریافت نمایند.

این گواهی که مدت اعتبار آن و مشخصات وسیله نقلیه در آن درج می‌شود باید بر سطح درونی قسمتبالای سمت راست شیشه جلو و یا بر روی پلاک وسیله نقلیه، بر حسب اعلام مراجع مربوط، نصب یا قراردادده شود، به نحوی که برای کنترل مأموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه قابل دیدن باشد.

تبصره - در طول مدتی که برچسب یا برگ معاینه فنی اعتبار دارد، در صورت بروز نقص فنی، مالک موظف است برای رفع نقص اقدام نماید.

ماده 44- معاینه و آزمایش فنی وسایل نقلیه اعم است از تشخیص اصالت، سلامت زیست محیطی، فنی، تجهیزاتی و ایمنی وسایل نقلیه.

ماده 45- ضوابط ایجاد، تشخیص صلاحیت، اختیارات، نحوه صدور مجوز و نظارت بر مراکز فنی مجاز و قسمت‌هایی که باید مورد معاینه قرار گیرند، بر اساس دستورالعملی خواهد بود که از سوی کارگروهی با مسئولیت وزارت کشور و عضویت وزارتخانه‌های راه و ترابری، صنایع و معادن، سازمان حفاظت محیط‌زیست و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران تهیه و ابلاغ می‌شود.

تبصره - معاینه فنی می‌باید به وسیله مهندسان یا کاردان‌های فنی و یا افراد با تجربه دارای گواهی انجام کار از مراجع صلاحیت دار صورت پذیرد.

ماده 46- ستادهای معاینه فنی و مراکز معاینه فنی مجاز به منظور تشخیص اصالت خودرو در هنگام معاینه فنی ضمن هماهنگی با راهنمایی و رانندگی از کارشناسان واجد شرایط استفاده می‌نمایند.

ماده 47- دوره‌های معاینه فنی انواع خودروها به شرح زیر می‌باشد:

الف - انواع وسایل نقلیه عمومی مسافربری و باربری در فاصله‌های سه ماهه یا بیشتر.

ب - وسایل نقلیه متعلق به دولت، نهادهای عمومی غیر دولتی مانند شهرداری‌ها، نیروهای نظامی و انتظامی در فاصله‌های سه ماهه یا بیشتر.

پ - وسایل نقلیه دیگر و موتورسیکلت‌ها در فاصله‌های شش ماهه یا بیشتر.

تبصره - خودروهای نو تا دو سال پس از تولید، نیاز به دریافت برچسب یا برگ معاینه فنی ندارند.

ماده 48- در شهرهایی که امکانات معاینه و آزمایش فنی وجود ندارد رانندگان وسایل نقلیه عمومی باید بر اساس مفاد ماده (47) این آیین نامه برای معاینه فنی وسیله نقلیه خود و دریافت گواهی معاینه به نزدیکترین محلی که امکانات لازم برای معاینه وجود دارد و یا محلی که از طرف مراجع صلاحیت دار تعیین و اعلام شده است مراجعه نمایند.

ماده 49- مراکز مجاز معاینه فنی برای وسایل نقلیه ای که سالم و بدون نقص فنی تشخیص داده شوند، برگ معاینه فنی صادر می نمایند.

چنانچه ضمن معاینه، وسیله نقلیه ای معیوب یا ناقص تشخیص داده شود، راننده یا مالک تنها می تواند وسیله نقلیه را تا تاریخی که در برگ اجازه نامه صادر شده به وی تسلیم می گردد، به تعمیرگاه یا توقفگاه منتقل سازد.

تبصره - چنانچه وسیله نقلیه ای بدون اصالت تشخیص داده شود، ضمن صادر نکردن برگ معاینه فنی، مراتب به مراجع انتظامی اطلاع داده می شود.

ماده 50- ستاد معاینه فنی خودرو، شهرداری ها و سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای با همکاری نمایندگان سازمان حفاظت محیط زیست و نیروی انتظامی موظفند بر نحوه عملکرد مراکز صدور برگ معاینه فنی بر اساس دستورالعمل موضوع ماده (45) نظارت مستمر اعمال نمایند و در صورت مشاهده رعایت نکردن ضوابط و مقررات مربوط، برای جلوگیری از ادامه تخلف و رفع آنها اقدام و در صورت تکرار، مجوز مرکز برای انجام معاینه و صدور برگ معاینه ابطال می گردد.

ماده 51- تا پایان برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، در شهرهایی که تجهیزات کامل انجام معاینه فنی وجود ندارد، مراکز مجاز معاینه فنی می توانند با تأیید کارگروه موضوع ماده (45) برای انجام معاینه فنی با رعایت حداقل شرایط مورد قبول شورای هماهنگی ترافیک استان، اقدام نمایند.

ماده 52- برگ و برچسب های معاینه فنی مورد استفاده در مراکز مجاز معاینه فنی سراسر کشور بر اساس طرح نمونه مورد تأیید کارگروهی متشکل از سازمان شهرداری های کشور، سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای، راهنمایی و رانندگی و سازمان حفاظت محیط زیست می باشد.

تبصره - برگ و برجسب معاینه فنی که از طریق ستاد معاینه فنی و مراکز مجاز صادر می‌شود، در سراسر کشور معتبر است.

ماده 53- در مواردی که حرکت وسیله نقلیه در راه‌های عمومی طبق نظر کارشناس راهنمایی و رانندگی یا پلیس راه به علت معایب و نواقص فنی، خطرناک تشخیص داده شود ضمن اعمال قانون، پلاک آن اخذ، و بانصب پلاک تعمیری به تعمیرگاه اعزام می‌شود.

پس از رفع عیب و نقص فنی لازم است مالک و یا نماینده قانونی وی برای پس گرفتن پلاک به راهنمایی و رانندگی محل مراجعه نماید.

فصل پنجم - تجهیزات

بخش اول - تجهیزات وسایل نقلیه موتوری

ماده 54- اشخاص حق ندارند وسیله نقلیه‌ای را که لوازم و تجهیزات یاد شده در مقررات و روش اجرایی تأیید نوع وسایل نقلیه موتوری و تریلرهای آنها، موضوع استاندارد ملی ایران و این فصل را نداشته یا دارای لوازم و تجهیزات مخالف آن باشد، در راه‌های عمومی برانند و یا این گونه وسایل نقلیه را برای رانندگی در اختیار دیگری بگذارند. در صورت وجود مغایرت بین مفاد این فصل و استاندارد ملی، ملاک عمل استاندارد ملی مربوط می‌باشد.

ماده 55- کلیه وسایل نقلیه و یدک کش‌ها و تراکتورهای بارکش حداقل باید دارای چراغ‌هایی به شرح زیر باشند:

الف - دو چراغ بزرگ با نور سفید یا زرد با قابلیت تبدیل به نور بالا و پایین در دو طرف جلو.

ب - دو چراغ جانبی کوچک با نور زرد یا سفید برای تشخیص عرض جلو وسیله نقلیه در منتهی الیه هر یک از دو سمت جلو.

پ - دو چراغ جانبی کوچک با نور قرمز برای تشخیص عرض عقب وسیله نقلیه در منتهی الیه هر یک از دو سمت عقب.

ت - دو چراغ کوچک با نور قرمز برای توقف (چراغ ترمز) در عقب وسیله نقلیه که همزمان با گرفتن ترمز روشن شده و از فاصله 35 متری دیده شود.

- ث - یک چراغ کوچک با نور سفید در عقب برای تشخیص شماره پلاک.
نور این چراغ باید برای تشخیص شماره پلاک از فاصله 25 متری کافی باشد.
- ج - دو چراغ کوچک به رنگ سفید یا زرد برای نشان دادن حرکت با دنده عقب (چراغ دنده عقب).
- این چراغ‌ها باید طوری نصب گردد که تنها هنگام راندن به عقب روشن شده و خیرگی و ناراحتی برای چشم دیگر استفاده کنندگان از راه فراهم ننماید.
- چ - دو چراغ راهنمای الکتریکی یا الکترونیکی با نور زرد در دو طرف جلو و دو تای دیگر از آن با رنگ قرمز یا زرد در دو طرف عقب برای اعلام قصد گردش به چپ یا به راست و یا تغییر خط حرکت.
- نور این چراغ‌ها در روز باید از فاصله 35 متری قابل دیدن باشد.
- ح - یدک و نیمه یدک‌های متصل باید دارای چراغ‌های مندرج در بندهای (ت) و (ث) و (ج) و دو راهنمای عقب موضوع بند (چ) این ماده باشند.
- اگر وسیله نقلیه‌ای دارای چند یدک زنجیری باشد چراغ‌های یاد شده باید در عقب آخرین یدک نصب گردد.
- خ - دو چراغ چشمک زن در جلو و دو چراغ چشمک زن در عقب که به طور هم زمان برای اعلام هشدار، احتیاط و یا خطر به رانندگان دیگر به کار برده می‌شوند.
- تبصره 1- به کار بردن چراغ‌های جانبی در وسایل نقلیه طویل، موضوع بند (35) ماده (1) الزامی است.
- تبصره 2- وسایل نقلیه سواری که پس از ابلاغ این آیین‌نامه تولید می‌شوند باید دارای یک چراغ ترمز در پشت شیشه عقب (چراغ ترمز سوم) باشند.
- ماده 56- نور چراغ‌های کوچک جلو و خطر عقب باید در شرایط جوی معمولی از فاصله 150 متری دیده شود.
- نور چراغ‌های راهنما و ایست نبایستی خیره کننده باشد.
- ماده 57- سامانه روشنایی چراغ‌های وسیله نقلیه باید طوری تعبیه و تنظیم گردد که هر وقت راننده چراغ‌های جلو و یا چراغ‌های کمکی را روشن نماید چراغ‌های عقب نیز همزمان روشن شود.

- ماده 58- ارتفاع چراغ‌های جلو نباید از 135 سانتیمتر بیشتر و از 70 سانتیمتر کمتر باشد.
- ارتفاع چراغ‌های عقب نیز نباید از یک متر بیشتر و از 50 سانتیمتر کمتر باشد.
- ماده 59- چراغ‌های بزرگ جلو باید دارای وسیله تبدیل نور باشند که تابش نور را به بالا یا پایین به ترتیب زیر عوض کنند:
- الف - نور بالا (چراغ رانندگی) باید طوری تنظیم گردد که به وسیله آن وجود اشخاص یا اشیا از فاصله 150 متری تشخیص داده شود.
- ب - نور پایین (چراغ عبور) باید به نحوی تنظیم شود که به وسیله آن اشخاص یا اشیا از فاصله 35 متری مشخص شوند.
- ماده 60- کلیه وسایل نقلیه انتظامی، بازرسی، امدادی و خدماتی ویژه باید در مرتفع‌ترین نقطه خود دارای چراغ خطر گردان همراه با آژیر که تولید صدای مشخص نماید، باشند. نور این چراغ‌ها باید هنگام روشن بودن از فاصله 150 متری قابل دیدن باشد.
- دستورالعمل استفاده از چراغ گردان، شامل انواع، رنگ، ابعاد و ضوابط دیگر بنا به پیشنهاد راهنمایی و رانندگی به تصویب شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور می‌رسد.
- ماده 61- داشتن تجهیزات زیر برای وسایل نقلیه مجاز است:
- الف - دو عدد چراغ ویژه مه با نور زرد در دو طرف قسمت جلو که ارتفاع این چراغ‌ها نباید از یک متر بیشتر و از 40 سانتیمتر کمتر باشد.
- نور این چراغ‌ها باید طوری تنظیم گردد که در طول 10 متر، از سطح افقی محل نصب چراغ بالاتر نیاید.
- هنگام به کار بردن چراغ‌های مه باید از نور پایین چراغ‌های بزرگ نیز استفاده شود.
- ب - دو چراغ رانندگی اضافی با نور سفید در جلو (چراغ کمکی) که ارتفاع آن نباید از 1,5 متر بیشتر و از 40 سانتیمتر کمتر باشد.
- این چراغ‌ها در صورت لزوم می‌توانند همراه با چراغ‌های بزرگ جلو به کار روند.
- پ - دو چراغ کوچک با نور زرد یا سفید روی گلگیر و یا دو طرف سپر که خیره کننده نباشد.
- ت - چراغ‌های کوچک اضافی در جلو با نور سفید یا زرد و در عقب با نور قرمز که هنگام استفاده باید به طور مرتب روشن و خاموش شده و از فاصله 150 متری دیده شوند.

ماده 62- تمام وسایل نقلیه موتوری و انواع یدک‌ها و نیمه یدک‌ها که در جاده‌های عمومی عبور می‌نمایند باید دو نورتاب (رفلکتور) به رنگ قرمز یا شبرنگ قرمز در دو طرف قسمت عقب خود داشته باشند.

هرگاه نورتاب‌هایی در سمت جلو نصب شوند باید رنگ آنها زرد باشد. ارتفاع نورتاب‌ها بیشتر از 1,5 متر و کمتر از 60 سانتیمتر نخواهد بود مگر آنکه بلندی خود وسیله نقلیه از کف زمین کمتر از 60 سانتیمتر باشد. نورتاب‌های عقب یدک‌های مستقل ممکن است در دو طرف آن یا در دو طرف بار نصب شود.

در تمام موارد یاد شده باید نورتاب‌ها به طور کامل قابل دیدن بوده و صفحه‌های آنها دارای اندازه و ویژگی‌هایی باشد که هنگام شب در مقابل نور چراغ‌های وسایل نقلیه دیگر از فاصله 150 متری به طور کامل دیده شود.

ماده 63- هرگونه وسیله نقلیه موتوری غیر از موتورسیکلت باید دارای ترمزهایی باشد که به راحتی بتوان در حال راندن و در صورت لزوم آن را به کار برد.

این ترمزها باید قادر باشند وظایف سه گانه ترمز را به شرح زیر انجام دهند:

الف - ترمز پایی باید بتواند سرعت وسیله نقلیه را به هر صورتی که بارگیری شده و یا مسافر را حمل می‌کند و در سربالایی و یا سرازیری که حرکت می‌نماید کاهش داده و آن را به طور سریع و موثر و با ایمنی متوقف نماید.

شتاب منفی این گونه ترمزها نباید کمتر از استاندارد تعیین شده باشد.

ب - ترمز دستی باید بتواند وسیله نقلیه را به هر صورتی که بارگیری شده و یا مسافر حمل می‌نماید، در شیب 16 درصد سربالایی و یا سرازیری در حال توقف نگهدارد.

در وسایل نقلیه‌ای که کمک ترمز و یا ترمز موتور پیش بینی شده است، این گونه ترمزها باید در فاصله مناسبی حتی در صورت پایی بودن بتواند سرعت وسیله نقلیه را به هر صورتی که بارگیری یا مسافرگیری شده باشد کاهش داده و در نهایت متوقف سازد.

ماده 64- ترمز پایی باید روی تمام چرخ‌های وسیله نقلیه موثر بوده و عمل نماید.

با وجود این اگر وسیله نقلیه دارای بیش از دو محور باشد میتواند اجازه داد که روی چرخ‌های یکی از محورها عمل نماید.

کممک ترمز و یا ترمز موتور و همچنین ترمز دستی باید حداقل روی یکی از چرخ‌های هر طرف مقطع طولی وسیله نقلیه عمل نمایند.

ماده 65- ترمزهای یدک‌ها به استثنای یدک سبک باید دارای شرایط زیر باشند:

الف - ترمز پایی که قادر باشد سرعت وسیله نقلیه را به هر صورتی که بارگیری شده و در هر شیبی که باشد کاهش داده و آن را به طور سریع و موثر و با ایمنی متوقف سازد.

ب - ترمز دستی که قادر باشد وسیله نقلیه را به هر صورتی که بارگیری شده باشد در شیب 16 درصد سربالایی و یا سرازیری در حال توقف نگهدارد و سطوح ترمز کننده آن با وسیله‌ای که تنها مکانیکی بوده، مورد استفاده قرار گیرد.

این مقررات در مورد یدک‌هایی که نمی‌توان بدون استفاده از ابزار و آلاتی، آن را از وسیله نقلیه کشنده جدا نمود، به کار برده نمی‌شود، مشروط به این که آنچه از ترمز دستی انتظار می‌رود برای وسیله نقلیه مرکب موثر باشد.

پ - تجهیزاتی که وظیفه ترمز پایی و ترمز دستی را انجام می‌دهند می‌توانند دارای اجزای مشترکی باشند.

ت - ترمز پایی باید روی کلیه چرخ‌های یدک عمل نماید.

ث - ترمز پایی یدک باید به وسیله ترمز پایی وسیله نقلیه کشنده مورد عمل قرار گیرد.

در هر حال اگر حداکثر وزن مجاز یدک از 3500 کیلوگرم تجاوز ننماید، می‌توان ترمزها را طوری ترتیب داد که با کم شدن فاصله بین یدک در حال حرکت و وسیله نقلیه کشنده عمل نمایند.

ج - ترمز پایی و ترمز دستی باید روی سطوح ترمز کننده‌ای، که به طور دایم با کممک اجزایی با نیروی کافی به چرخ‌ها متصل بوده، عمل نمایند.

- ترمزها باید به نحوی باشند که در صورت شکستن یا پاره شدن وسایل اتصال با یدک در - - حال حرکت، یدک به طور خودکار توقف نماید.

ماده 66- کلیه وسایل نقلیه موتوری تولیدی و یا وارداتی باید مجهز به کمر بند ایمنی استاندارد برای سر نشینان باشند.

ماده 67- رانندگی با وسایل نقلیه‌ای که دارای ترمزهای استاندارد ملی و یا با مشخصات و شرایط یادشده در این آیین‌نامه نباشد، ممنوع است.

ماده 68- هر وسیله نقلیه موتوری باید حداقل به یک وسیله اخطار شنیداری (بوق) با صدای استاندارد مجهز باشد.

این گونه تجهیزات باید تولید صدای مداوم و یکنواخت نموده و ایجاد صدای خشن و ناهنجار ننمایند.

ولی وسایل نقلیه‌ای که دارای حق تقدم عبور می‌باشند (وسایل نقلیه امدادی و خدماتی و پلیس و مانند آن) می‌توانند علاوه بر دارا بودن بوق، وسایل اخطار شنیداری دیگری که مقید به این ویژگی‌ها نباشد برای استفاده هنگام لزوم داشته باشند.

همچنین وسایل نقلیه مسافربری و باربری عمومی برون شهری نیز می‌توانند وسایل اخطار شنیداری استاندارد دیگری داشته باشند تا در زمان لازم در بیرون شهرها و مناطق غیر مسکونی استفاده نمایند.

ماده 69- هر وسیله نقلیه موتوری باید مجهز به لوله خروجی گاز و صدای موتور باشد به نحوی که مانع خروج صدای ناهنجار در بیرون وسیله نقلیه و انتشار گاز ناشی از سوخت موتور در درون وسیله نقلیه گردد.

ماده 70- روی چرخ‌های وسایل نقلیه یا کنار آنها نباید اجسام اضافی و زائد مانند میخ و پیچ بلند یا هر شیئی که از سطح بیرونی چرخ‌ها تجاوز کند وجود داشته باشد، مگر آنکه در تراکتورهای زراعتی و انواع کمباین لازم باشد.

ماده 71- کلیه وسایل نقلیه، شب‌ها هنگام حرکت در جاده‌ها باید سه چراغ یا سه مشعل الکتریکی بانور قرمز یا دو مثلث شبرنگ ایمنی که در شرایط جوی معمولی از فاصله 150 متری قابل دیدن باشند همراه داشته باشند تا هنگام ضرورت، بر حسب مورد، از آنها استفاده نمایند.

ماده 72- وسایل نقلیه‌ای که مواد خطرناک حمل می‌کنند ضمن رعایت مفاد آیین‌نامه حمل مواد خطرناک، باید سه چراغ قرمز الکتریکی و دو مثلث شبرنگ را همراه داشته باشند.

حمل فانوس برای این گونه وسایل نقلیه ممنوع است.

به علاوه باید دارای دستگاه پمپ آتش نشانی آماده به کار باشند.

این پمپ‌ها باید در محل‌هایی نصب شوند که هنگام ضرورت بتوان به سرعت آنها را مورد استفاده قرار داد.

ماده 73- به منظور جلوگیری از انتشار گل و لای، سنگ ریزه و مانند آن نصب تجهیزات مناسبلاستیکی، فلزی و مانند آن در قسمت بیرونی آخرین محور انواع وسایل نقلیه به ویژه کامیون، تریلر و اتوبوس الزامی است.

بخش دوم - تجهیزات اختصاصی موتورسیکلت و دوچرخه

ماده 74- تجهیزات اختصاصی موتورسیکلت و دوچرخه باید بر اساس استاندارد مورد تأیید مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران بوده و از نظر عدم آلودگی‌های زیست محیطی، استانداردهای مصوب شورای عالی حفاظت محیط زیست را رعایت نموده باشند.

ماده 75- موتورسیکلت باید دارای دو نوع ترمز باشد که یکی از آنها حداقل روی چرخ عقب و یا همه چرخ‌ها و دیگری روی چرخ جلو و یا همه چرخ‌ها عمل نماید. اگر موتورسیکلت دارای اتاقک پهلو (ساید کار) باشد ترمز چرخ اتاقک پهلو ضروری نمی‌باشد.

این ترمزها باید قادر باشند سرعت موتورسیکلت را به صورتی که دارای سرنشین می‌باشد، در هر شیبی کاهش داده و آن را سریعاً و به طور موثر و با ایمنی متوقف سازد.

موتورسیکلت‌های سه چرخ که چرخ‌های آنها در ارتباط با محور طولی وسط موتورسیکلت به طور قرینه قرار گرفته باشد باید مجهز به یک ترمزدستی همانند وسایل نقلیه موتوری دیگر باشند.

ماده 76- موتورسیکلت‌ها باید حداقل دارای یک چراغ با نور سفید در جلو، یک چراغ قرمز عقب همراه با چراغ قرمز ترمز، دو چراغ راهنما در جلو و دو چراغ راهنما در عقب و یک نورتاب قرمز در عقب باشند.

ماده 77- دوچرخه باید دارای تجهیزات زیر باشد:

الف - یک چراغ سفید یا زرد در جلو که هنگام شب تا مسافت 15 متری جلوی آن را به قدر کافی روشن سازد.

ب - یک چراغ با نور قرمز در عقب که در هنگام شب از فاصله 150 متری دیده شود.

پ - یک نورتاب به رنگ قرمز در عقب و همچنین یک نورتاب به رنگ زرد در جلو که نور وسایل نقلیه پشت سر و جلو را از فاصله 20 متری منعکس نماید.

ت - یک زنگ یا بوق که صدای آن از فاصله 30 متری شنیده شود.

نصب و استفاده از زنگ‌های صوتی یا آژیر یا بوق خطر برای دوچرخه‌ها ممنوع است.

ث - ترمزی که به هنگام گرفتن آن دوچرخه در فاصله مناسبی متوقف گردد.

فصل ششم - مقررات حمل بار

ماده 78- طول، عرض، ارتفاع و ظرفیت وسیله نقلیه بر طبق مشخصات (کاتالوگ) به وسیله کارخانه‌سازنده که به تأیید وزارت صنایع و معادن می‌رسد تعیین می‌گردد. در هر حال حداکثر ظرفیت تعیین شده نباید از مشخصات مندرج در کاتالوگ تجاوز نماید.

تطبیق این مشخصات با افسر کارشناس راهنمایی و رانندگی می‌باشد.

ماده 79- ظرفیت، ابعاد و وزن‌های مجاز وسایل نقلیه باری و مسافری در جاده‌ها تابع ضوابط وزارت راه و ترابری و در شهرها تابع مقررات وزارت کشور می‌باشد. این مقررات در پیوست شماره 3 این آیین‌نامه ذکر گردیده است.

ماده 80- وسایل نقلیه مسافربری حق ندارند حیوانات و بارهایی را که برای مسافران ایجاد مزاحمت یا تولید بوی نامطبوع و آلودگی می‌نمایند و همچنین بارهایی که از گلگیرها و یا از درون اتاق به اطراف تجاوز نمایند، حمل نمایند.

ماده 81- مقامات صلاحیت دار می‌توانند برای حمل محمولاتی که قابل تجزیه نبوده و بیش از ظرفیت یا بزرگتر از حجم معین است پروانه ویژه‌ای که حاوی مشخصات و ظرفیت وسیله نقلیه حمل کننده و وزن و حجم بار و مسیر و تعداد دفعات و شرایط رفت و آمد یا مدت حمل و یا مستمر بودن آن است صادر کنند.

این پروانه باید تا پایان مدت اعتبار آن نزد راننده موجود باشد و هنگام مراجعه به مأموران ارائه گردد.

ماده 82- وسایل نقلیه‌ای که در حدود ضوابط مندرج در پیوست شماره 3 این آیین‌نامه حمل بار می‌کنند باید دارای شرایط زیر باشند:

الف - شب‌ها دو چراغ قرمز در آخرین نقطه دو طرف عقب بار نصب نمایند به طوری که از فاصله 150 متری دو طرف و عقب وسیله نقلیه دیده شود.

ب - روزها دو پارچه قرمز رنگی که سطح هر یک حداقل نیم متر مربع باشد در انتهای بار آویزان کنند به نحوی که رانندگان پشت سر بتوانند آن را از فاصله 150 متری ببینند.

پ - دارای حفاظ و پوشش لازم و مناسب برای بار بوده و حفاظ نباید مانع دید راننده و یا پوشانیدن چراغ‌ها و یا موجب خطر برای دیگران باشد.

ماده 83- نصب مخزن (باک) اضافی و یا غیر استاندارد برای مصرف سوخت وسایل نقلیه عمومی باربری و مسافربری ممنوع است و همچنین حمل مواد خطرناک در جاده‌ها تنها با وسایل نقلیه ویژه و بارعایت مقررات مربوط مجاز است.

اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفند پیشتر اجازه این کار را از وزارت راه و ترابری دریافت نمایند.

تبصره - حمل مواد سوختی خارج از مخزن (باک) و استفاده از وسایل آتش‌زا مانند اجاق گاز سفری (پیک نیکی)، بخاری و مانند آن در وسایل نقلیه ممنوع است.

ماده 84- مؤسسات باید بارهای وسایل نقلیه را طوری بارگیری نمایند و محکم ببندند که هیچگونه خطر جا به جایی یا افتادن یا ریزش کردن یا باز شدن و یا پخش شدن در هوا وجود نداشته باشد و به طور کامل ثابت باشد.

در هر حال راننده نیز مکلف است پس از اطمینان از درستی بارگیری و استحکام آن، وسیله نقلیه را به حرکت درآورد.

ماده 85- یدک یا هر نوع وسیله نقلیه‌ای که با وسیله نقلیه دیگری کشیده می‌شود باید با وسایل اطمینان بخشی که خطر باز شدن یا گسیختن یا شکستن نداشته باشد طوری متصل گردند که هنگام یدک کشی با کاهش سرعت وسیله نقلیه کشنده فاصله اولیه حفظ گردد. در هر حال هر نوع وسیله نقلیه‌ای که کشیده می‌شود باید یک نفر راننده دارای پروانه مجاز رانندگی هدایت آن را به عهده گیرد تا در صورت وقوع خطر بتواند آن را بدون وقوع حادثه کنترل نماید.

وسایل نقلیه‌ای که به وسیله جرثقیل با جدا کردن محور یا محورهایی از زمین کشیده می‌شود، از شرط داشتن راننده مستثنی هستند.

ماده 86- وسایل نقلیه باربری پس از بارگیری باید توزین شوند و راننده برگه توزین را تا مقصد همراه داشته باشد.

رانندگان موظفند به دستور مأموران صلاحیت دار، وسیله نقلیه را برای توزین به روی باسکول ببرند.

هرگاه ضمن توزین معلوم شود که بیش از ظرفیت مقرر بارگیری شده است بار اضافی تخلیه می شود.

در این صورت مسئولیت انبار کردن و حفظ آن به عهده مالک و راننده است.

ادامه مسیر وسیله نقلیه متخلف، مشروط به پرداخت خسارت به وزارت راه و ترابری و یا شهرداری است.

فصل هفتم - تصادفات

ماده 87- راننده هر وسیله نقلیه ای که مرتکب تصادف منجر به جرح یا فوت گردد، موظف است بلافاصله وسیله نقلیه را در محل تصادف متوقف ساخته و با نصب علائم ایمنی هشدار دهنده برابر ماده (71) این آیین نامه، رانندگان وسایل نقلیه دیگر را از وقوع حادثه آگاه سازد و تا هنگامی که تشریفات مربوط به رسیدگی از سوی راهنمایی و رانندگی و پلیس راه پایان نیافته از تغییر وضع وسیله نقلیه یا صحنه تصادف خودداری نموده و بلافاصله اقدام به انتقال مجروحان به مراکز درمانی نماید.

تبصره - در تصادفات منجر به جرح در صورتی که وسیله نقلیه دیگری برای انتقال فوری مجروحان به مراکز درمانی موجود نباشد، راننده وسیله نقلیه در تصادف می تواند با علامت گذاری محل قرار گرفتن چرخ در سطح راه، اقدام به حمل مجروحان با وسیله نقلیه خود نماید.

ماده 88- واحدهای راهنمایی و رانندگی و پلیس راه موظفند پس از اطلاع از وقوع تصادف، در اسرع وقت اقدام به اعزام کارشناس تصادف به همراه تجهیزات و امکانات نظیر کمک های اولیه، دوربین عکاسی و فیلمبرداری، آمبولانس، جک بادی و یا جرثقیل و مانند آنها، بر حسب نیاز نمایند.

کارشناس رسیدگی کننده به تصادف موضوع را به نزدیکترین واحد انتظامی اعلام و در صورت ضرورت و بر حسب مورد، برای درخواست کمک از نزدیکترین واحد فوریت‌های پزشکی (اورژانس)، امداد و نجات، آتش‌نشانی، مرکز راهداری، شهرداری و یا دهیاری اقدام نموده و تا پایان رسیدگی به تصادف و برقراری ایمنی تردد در محل وقوع، سانحه را مدیریت نماید.

تبصره - نحوه همکاری و وظیفه دستگاه‌های یاد شده و همچنین اعمال مدیریت از سوی کارشناس تصادف، برابر دستورالعملی خواهد بود که به تصویب کمیسیون ایمنی راه‌های کشور می‌رسد.

ماده 89- هرگاه تصادف تنها منجر به خسارت مالی شود به نحوی که امکان حرکت از وسیله نقلیه سلب نشده باشد، رانندگان موظفند بلافاصله وسیله نقلیه را برای رسیدگی و بازدید کارشناس تصادفات در محل حادثه، به کنار راه منتقل کنند تا موجب سد معبر نگردد.

ماده 90- در نقاطی که کارشناس راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه وجود ندارد و یا حضور به هنگام آنان مقدور نباشد مسئولان امر می‌توانند از نظرات مستدل حداقل سه نفر از رانندگان پایه یکم و یا پایه (ت) استفاده نمایند.

ماده 91- رانندگان وسایل نقلیه هنگام تصادف منجر به جرح یا فوت مکلفند بلافاصله نام و نشانی صحیح و مشخصات گواهی‌نامه رانندگی وسیله نقلیه خود را به مأموران انتظامی اعلام دارند و در صورت درخواست مدارک قانونی اعم از گواهی‌نامه، کارت شناسایی خودرو و بیمه‌نامه از سوی مأموران مربوط، این مدارک را به آنان تسلیم نمایند.

ماده 92- رانندگانی که با وسیله نقلیه متوقفی که سرنشین ندارد تصادف می‌نمایند نباید محل وقوع تصادف را ترک کنند و در صورت مراجعه نکردن راننده و یا مالک آن، باید صاحب یا راننده وسیله نقلیه و یا مأموران راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه را از هویت و نشانی کامل خود آگاه سازند و در صورت دسترسی نداشتن به ایشان، نام و نام خانوادگی و نشانی دقیق خویش و شماره و مشخصات دیگر وسیله نقلیه خود را بر روی کاغذی نوشته و در محلی قابل دیدن بر روی وسیله نقلیه متوقف، الصاق نمایند.

ماده 93- رانندگانی که با حیوانات، اشیاء، تأسیسات و مانند آنها تصادف و ایجاد خسارت می‌نمایند، باید به منظور جلوگیری از بسته شدن راه و پیشگیری از بروز حوادث احتمالی دیگر، در صورت امکان حیوان مرده یا مصدوم و همچنین اشیاء باقی مانده در محل تصادف را از سطح سواره رو بیرون برده و موظفند صاحبان و مالکان آنها یا مأموران راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه را از وقوع تصادف آگاه نمایند.

ماده 94- هرگاه راننده وسیله نقلیه در اثر تصادف توانایی اجرای مقررات مندرج در مواد (92) و (93) این آیین‌نامه را نداشته باشد موظف است در اولین فرصت مراتب را به مأموران مربوط اعلام دارد.

اگر مالک وسیله نقلیه فردی غیر از راننده باشد پس از آگاهی از واقعه و در صورتی که راننده مراتب را به مأموران مربوط اطلاع نداده باشد، مالک موظف است در اسرع وقت مأموران مربوط را از واقعه آگاه سازد.

ماده 95- تعمیرگاه‌ها و توقفگاه‌ها موظفند ظرف 24 ساعت پس از دیدن وسیله نقلیه‌ای که آثار تصادف یا جای گلوله در آن وجود دارد مراتب را با ذکر مشخصات وسیله نقلیه و در صورت امکان با ذکر نام و نشانی راننده به واحد انتظامی محل اعلام دارند.

فصل هشتم - علایم راهنمایی و رانندگی

ماده 96- علایم راهنمایی و رانندگی مانند انواع چراغ‌ها، تابلوها، خط‌کشی‌ها، نوشته‌ها، ترسیم‌ها و نیز علایم تعیین سمت عبور که باید روی راه‌ها کشیده شود، بر اساس قانون الحاق ایران به کنوانسیون عبور و مرور در جاده‌ها و کنوانسیون مربوط به علایم راه‌ها - مصوب 1354 - تهیه شده‌اند، و همچنین رنگ زمینه و شکل علایم و تابلوها، مطابق نمونه‌های (پیوست شماره 4) این آیین‌نامه است.

ماده 97- تشخیص، انتخاب، تهیه، جانمایی، نصب، ترسیم و نگهداری علایم عمودی و افقی راهنمایی و رانندگی در شهرها بر اساس دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور به تصویب وزیر کشور می‌رسد و در جاده‌ها به عهده وزارت راه و ترابری می‌باشد.

در مواقع اضطراری راهنمایی و رانندگی و پلیس راه می‌توانند خود اقدام به انتخاب نوع علائم و محل استفاده و در صورت لزوم تهیه و نصب آنها به طور موقت نموده و مراتب را بر حسب مورد، به شهرداری و یا وزارت راه و ترابری اعلام نمایند.

تبصره - مفاهیم رنگ و شکل علائم و تابلوها و چگونگی رفتار رانندگان پس از دیدن آنها، که در کتاب‌های آموزشی باید ارایه شود، از سوی کارگروهی متشکل از نمایندگان وزارت کشور، وزارت راه و ترابری و راهنمایی و رانندگی تهیه و به همراه این آیین‌نامه برای اطلاع عمومی در اختیار مراجع صلاحیت دارو با همکاری شوراهای اسلامی شهرها در اختیار عموم مردم قرار می‌گیرد.

ماده 98- رانندگان کلیه وسایل نقلیه و اشخاص اعم از پیاده یا سوار بر حیوانات و یا اشخاصی که مسؤله‌هدایت انفرادی و یا دسته جمعی پیادگان و یا حیوانات در راه‌ها می‌باشند موظفند از علائم و مقررات مربوط تبعیت نمایند، مگر این که مأموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه به دلایلی رعایت نکردن آنها را در محل، مجاز اعلام کنند.

ماده 99- کنترل و تنظیم عبور و مرور ممکن است به وسیله چراغ‌ها یا خط کشی یا تابلوها، نوشته‌ها و ترسیم‌ها، یا مأموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه و یا به هر وسیله دیگری که بر حسب مورد لازم باشد، به عمل آید.

در هر حال فرمان پلیس راهنما که ممکن است مغایر با پیام علائم یا مقررات در محل باشد مقدم خواهد بود.

ماده 100- در دو طرف عقب وسایل نقلیه طویل باید دو عدد علامت نشان دهنده وسیله نقلیه طویل (مستطیل زرد یا سفید رنگ که دارای حاشیه قرمز است) الصاق گردد تا رانندگان وسایل نقلیه پشت سر را از طویل بودن آنها آگاه گردانند.

ماده 101- در محل‌هایی که عبور و مرور به وسیله چراغ راهنمایی و رانندگی کنترل می‌شود، رنگ‌های زیر برای مقاصد که معین شده است به کار می‌رود:

الف - چراغ سبز برای حرکت - رانندگان وسایل نقلیه‌ای که با چراغ سبز روبرو می‌شوند حق عبور یا گردش دارند مگر آنکه گردش به وسیله علامت دیگری ممنوع شده باشد.

در هر حال وسایل نقلیه در حال گردش باید حق تقدم عبور وسایل نقلیه‌ای را که در مسیر مجاز خود مستقیم می‌روند و حق تقدم پیادگانی را که از گذرگاه پیاده در حرکتند رعایت نمایند.

با وجود این اگر جریان ترافیک در جهتی که آنها در حال پیش رفتن هستند آنچنان متراکم باشد که چنانچه وارد تقاطع گردند با تغییر و تبدیل بعدی رنگ چراغ نتوانند از آن خارج شوند، چراغ سبز در تقاطع، رانندگان را برای ادامه حرکت مجاز نخواهد ساخت.

ب - چراغ زرد برای احتیاط - رانندگان وسایل نقلیه‌ای که با این چراغ روبرو می‌گردند نباید از خط ایست یا از تراز چراغ راهنمایی و رانندگی عبور کنند مگر آنکه آنچنان به خط ایست تقاطع و یا چراغ راهنمایی و رانندگی نزدیک شده باشند که پیش از عبور از خط ایست یا از تراز چراغ راهنمایی و رانندگی نتوانند به آسانی توقف نمایند.

در هر حال در صورت ورود قبلی به تقاطع موظفند به حرکت خود ادامه داده و با رعایت مقررات دیگر از تقاطع یا گذرگاه عبور کنند.

پ - چراغ قرمز برای ایست - رانندگان وسایل نقلیه‌ای که با چراغ قرمز برخورد می‌کنند باید پیش از خط ویژه ایست، توقف کامل نمایند و در صورت نبودن خط ایست در فاصله پنج متری چراغ راهنمایی و رانندگی بایستند و تا روشن شدن چراغ سبز و تخلیه تقاطع از وسایل نقلیه منتظر بمانند.

ت - چراغ چشمک زن زرد برای عبور با احتیاط - رانندگان وسایل نقلیه مکلفند با دیدن این چراغ از تقاطع و گذرگاه پیاده با احتیاط و سرعت کم عبور نمایند.

ث - چراغ چشمک زن قرمز برای ایست و عبور - رانندگان وسایل نقلیه در صورت برخورد با این چراغ نباید از خط ایست و یا در صورت نبودن خط ایست از تراز چراغ راهنمایی و رانندگی فراتر روند و باید توقف نموده و پس از اطمینان از نبودن خطر تصادف، حرکت و عبور نمایند.

همین اقدامات هنگام دیدن تابلوی ایست باید انجام شود.

ماده 102- در تقاطع‌هایی که مسیر جداگانه گردش به راست به وسیله جدول یا خط کشی تعبیه نشده است، در هنگامی که چراغ راهنمایی و رانندگی قرمز است، رانندگانی که قصد گردش به راست داشته باشند در صورت نصب تابلوی ویژه‌ای که گردش به راست را

مجاز اعلام می‌نماید، می‌توانند از منتهی الیه سمت راست راه و با رعایت احتیاط و حق تقدم عبور وسایل نقلیه و پیادگانی که با چراغ سبز در حال عبور می‌باشند، وارد راه مجاور سمت راست شوند.

ماده 103- در چراغ‌هایی که به عنوان چراغ راهنمای عابر پیاده مورد استفاده قرار می‌گیرند، رنگ دارای معانی زیر است:

چراغ سبز - پیادگان مجاز به عبور از عرض راه می‌باشند.

چراغ قرمز - عبور پیادگان از عرض راه ممنوع است.

ماده 104- هدایت و کنترل ترافیک از سوی مأموران صلاحیت دار با فرمان‌های زیر انجام می‌گیرد:

الف - بلند کردن دست به طور عمودی - مفهوم این حرکت برای کلیه استفاده کنندگان از راه به معنای توجه توقف خواهد بود.

اما رانندگانی که توقف وسایل نقلیه آنها ایمنی کافی ندارد مستثنی هستند.

این علامت، رانندگانی را که پیشتر وارد محوطه تقاطع شده‌اند ملزم به توقف نمی‌سازد.

ب - بلند کردن دست یا دست‌های مأمور به دو طرف و به طور افقی - مفهوم این حرکت برای کلیه استفاده کنندگان از راه که جهت حرکت آنها در امتداد جهت نشان داده شده با دست یا دست‌های مأمور صلاحیت دار می‌باشد، به معنای ایست خواهد بود.

ممکن است مأمور پس از دادن این علامت دست یا دست‌های خود را پایین بیاورد.

این حرکت نیز برای رانندگانی که در سمت جلو و عقب مأمور قرار دارند به منزله علامت ایست می‌باشد.

ماده 105- در خیابان‌ها و یا تقاطع‌هایی که سطح آنها به شکل شطرنجی و به رنگ زرد و سیاه نقاشی شده، هنگامی که تراکم خودروها زیاد است و امکان تخلیه به هنگام تقاطع وجود ندارد، رانندگان موظفند پیش از محل نقاشی شده متوقف شوند و مسیر حرکت دیگر خودروها را باز نگه دارند.

ماده 106- نصب آگهی یا علامت یا تابلو یا وسایلی که دارای شباهت با علائم و یا تابلوهای راهنمایی و رانندگی باشد یا از آنها تقلید شود و یا منظور از آن هدایت و کنترل وسایل نقلیه باشد و یا به طریقی باعث جلوگیری از دیدن علائم و تابلوراهنمایی و رانندگی

گردد و همچنین نصب چراغ‌های رنگی تبلیغاتی در کنار چراغ‌های راهنمایی و رانندگی به طوری که موجب اشتباه رانندگان گردد ممنوع است.

مقامات صلاحیت دار می‌توانند در صورت دیدن چنین اشیا برای رفع آنها اقدام نمایند. تبصره 1- ممکن است از طرف مؤسسات یا اشخاص با اجازه مراجع صلاحیت دار علایمی برای هدایت مراجعه کنندگان به مکان‌های اطراف راه نصب گردد، مشروط به این که این تابلوها مانع دیدتابلوهای راهنمایی و رانندگی نشوند و ایمنی راه را به خطر نیندازند.

تبصره 2- ضوابط و چگونگی تهیه، نصب و یا الصاق آگهی‌های تبلیغاتی و تابلوهای هدایت بهمکان‌درشهرها و جاده‌ها، بر حسب مورد، به وسیله شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور در شهرها و وزارت راه و ترابری در جاده‌ها تعیین خواهد شد.

ماده 107- هیچکس حق ندارد بدون اجازه راهنمایی و رانندگی و پلیس راه در علایم راهنمایی و رانندگی و دیگر وسایل تنظیم عبور و مرور وسایل نقلیه تغییراتی بدهد و یا در متن آن تصرفاتی نماید، مگر اشخاصی که در دستورالعمل‌های موضوع ماده (97) این آیین‌نامه مشخص شده‌اند.

ماده 108- رانندگانی که قصد گردش به راست یا به چپ یا توقف یا تغییر مسیر را دارند مکلفند از فاصله حدودی 100 متر به محل گردش یا توقف به وسیله چراغ راهنما به ترتیب زیر علامت دهند:

الف - برای گردش به راست، چراغ راهنمای سمت راست وسیله نقلیه را روشن کنند.

ب - برای گردش به چپ، چراغ راهنمای سمت چپ را روشن نمایند.

پ - برای توقف، چراغ راهنمای سمت راست را روشن نمایند.

ت - برای تغییر مسیر و یا تغییر خط حرکت، در فاصله مناسب، چراغ راهنمای سمت راست یا چپ را بر حسب مورد، روشن کنند.

ماده 109- رانندگان وسایل نقلیه موتوری که چراغ راهنما نداشته و همچنین وسایل نقلیه غیر موتوریو موتورسیکلت‌ها و دوچرخه‌ها باید با دست به شرح زیر علامت بدهند:

الف - برای گردش یا تغییر مسیر به راست، دست چپ را به طرف بالا نگهدارند.

ب - برای گردش یا تغییر مسیر به چپ، دست چپ را به طور افقی نگهدارند.

پ - برای توقف، دست چپ را به طرف پایین نگهدارند.
ت - برای کاستن سرعت، دست چپ را به طور افقی از بالا به پایین به طور متناوب حرکت دهند.

ماده 110- علایم آگاه سازی (اخبار) و همچنین علایم لازم برای سبقت به شرح زیر می باشد:

الف - در روز بوق کوتاه

ب - در شب چند بار تبدیل و تعویض نور چراغ بالا و پایین.

پ - هنگام سبقت گرفتن اعم از این که روز باشد یا شب، برای جلب توجه وسایل نقلیه پشت سر، استفاده از چراغ راهنما ضروری است.

ماده 111- وسایل نقلیه امدادی، بازرسی، انتظامی، سازمان های خدمات رسانی و مدارس باید دارای دستگاه آگاه سازی شنیداری و دیداری مندرج در ماده (60) این آیین نامه و تجهیزات ایمنی باشند و روی بدنه وسیله نقلیه هم عبارات و علایم مشخص کننده نقش و یا نصب نمایند.

ماده 112- رانندگان وسایل نقلیه که مواد خطرناک حمل می کنند باید در دو طرف و عقب وسیله نقلیه تابلویی که روی آن کلمه (خطر) با حروف درشت و به دو زبان فارسی و انگلیسی و به رنگ قرمز نوشته شده باشد نصب کنند.

مسئولان شرکت ها و مؤسسات حمل بار و رانندگان وسایل نقلیه مکلفند مقررات خاص حمل مواد خطرناک را رعایت نمایند.

ماده 113- هرگاه وسیله نقلیه ای شب در کنار و بیرون سطح راه توقف نماید به طوری که کناره وسیله نقلیه متوقف مماس بر حاشیه سواره رو باشد و نور کافی در آن محل برای تشخیص اشیا یا اشخاص از فاصله 150 متری وجود نداشته باشد، راننده یا متصدی وسیله نقلیه (اعم از این که درون وسیله نقلیه باشد یا بیرون آن) مکلف است چراغ های کوچک جلو و خطر عقب وسیله نقلیه را روشن نگهدارد.

چنانچه چراغ کوچک خراب شده باشد چراغ های بزرگ را با نور پایین روشن سازد.

ماده 114- هرگاه در راه‌ها خرابی و نقص پیش بینی نشده برای وسیله نقلیه موتوری ایجاد شود، راننده مکلف است آن را از مسیر عبور و مرور بیرون برده و در محل مناسبی که موجب سد راه و مزاحمت برای وسایل نقلیه دیگر و پیادگان نباشد متوقف سازد.

در این مورد و در موارد دیگری که وسیله یاد شده قادر به حرکت نباشد و انتقال آن به محل مناسبی مقدور نگردد، در صورت نبودن نور کافی در راه باید به منظور آگاه ساختن رانندگان دیگر، علایم ایمنی به ترتیب زیر در محل قرار دهد:

الف - در وسط راه چراغ الکتریکی و یا مشعل نورانی قرمز در فاصله‌های 70 متری جلو و عقب و یکی دیگر در پهلوی وسیله نقلیه از کار افتاده بگذارد.

در راه‌هایی که به وسیله موانع فیزیکی مسیر رفت و برگشت وسایل نقلیه از هم جدا شده است قراردادن علایم مندرج در فوق در عقب و پهلوی وسایل متوقف کافی خواهد بود.

ب - هرگاه وسیله نقلیه سر پیچ یا تپه‌ای از کار بیفتد علایم باید در فاصله‌های مناسبی قرارداد شود تا رانندگان وسایل نقلیه دیگر، از فاصله 200 متری متوجه خطر شوند.

ماده 115- هرگاه وسیله نقلیه موتوری در راه‌ها از کار بیفتد و به علت کافی بودن روشنایی محل احتیاجی به استفاده از چراغ یا مشعل نباشد، راننده باید در وسط جاده مثلث‌های شبرنگ متساوی الاضلاع دارای زمینه سفید یا زرد با حاشیه قرمز از نوع علامت احتیاط به ابعاد حداقل 30 سانتیمتر در فاصله 70 متری جلو و عقب آن به نحوی که قابل دیدن باشد قرار دهد.

ماده 116- اگر وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک در ساعات و شرایط مندرج در مواد (113) و (114) در راه‌ها از کار بیفتد، راننده یا متصدی وسیله نقلیه موظف است که در وسط جاده چراغ‌های الکتریکی بهرنگ قرمز با باتری در فاصله‌های 70 متری جلو و عقب و دیگری در پهلوی وسیله از کار افتاده بگذارد.

استفاده از فانوس یا چراغ یا مشعل و هرگونه علامت آتش‌زا برای این گونه وسایل نقلیه ممنوع است.

ماده 117- روی یدک و هر نوع وسیله نقلیه‌ای که وسیله نقلیه دیگری آن را می‌کشد باید یک پرچم سفید به ابعاد حداقل 50 سانتیمتری طوری نصب شود تا رانندگان دیگر از فاصله دور و از دو طرف جاده آن را ببینند.

فصل نهم - مقررات رانندگی

بخش اول - مسیر و جهت عبور

ماده 118- رانندگان کلیه وسایل نقلیه موظفند از خط عبور یا مسیر عبوری سمت راست راه حرکت نمایند، مگر در موارد زیر:

الف - هنگام سبقت گرفتن از وسیله نقلیه جلو

ب - هنگامی که سمت راست راه به هر علتی بسته شده و امکان عبور نباشد.

پ - هنگام گردش به چپ ماده 119- در راههایی که خط کشی شده، وسایل نقلیه باید در مسیر بین خطوط حرکت کنند و از آن خارج نشوند و در صورت نیاز به خروج و تغییر خط حرکت، احتیاط کامل راننده و ابتدا با استفاده از چراغ راهنما و یا با دادن علامت، رانندگان وسایل نقلیه دیگر را از قصد خود آگاه سازند و سپس با رعایت حق تقدم عبور وسایل نقلیه ای که در خطوط کناری در حرکت هستند وارد خطهای عبور دیگر شوند. در راههایی که خط کشی ندارند هرگونه تغییر مسیر حرکت به چپ و راست ممنوع است، مگر با رعایت احتیاط و دادن علامت و رعایت حق تقدم عبور وسایل نقلیه هم مسیر و مجاور.

همچنین انحراف و تجاوز وسایل نقلیه به مسیر مقابل (مخالف) ممنوع است مگر در موارد سبقت مجاز و با رعایت ضوابط سبقت.

ماده 120- رانندگی در بخش وسط راههایی که به وسیله خط کشی یا علائم دیگر به سه بخش تقسیم شده اند، به جز برای سبقت گرفتن یا گردش به چپ، بر حسب مورد با رعایت علائم و مقررات مربوط، ممنوع است.

ماده 121- در راههایی که به وسیله علائم، مانند خط کشی های یک خط ممتد و یا دو خط ممتد و یا موانع فیزیکی به دو بخش تقسیم شده اند، رانندگان موظفند از بخش راست راه حرکت کنند و حق ندارند از روی آنها بگذرند.

در برخی از بخش های راه که یک خط از دو خط ممتد به خط بریده تبدیل شده است، رانندگانی که در سمت خط بریده در حرکتند مجاز به سبقت گرفتن و یا گردش به چپ، بر حسب مورد و با توجه به طول خط بریده و با رعایت مقررات بخشهای سبقت و گردش، می باشند.

ماده 122- در راه‌های یک طرفه رانندگان وسیله نقلیه باید در جهت و مسیر مجاز عبور کنند و حرکت برخلاف مسیر تعیین شده به هر شکل ممنوع است.

ماده 123- در میدان‌هایی که به وسیله علائم، مانند خط کشی و یا موانع فیزیکی مشخص شده‌اند رانندگان وسایل نقلیه موظفند از سمت راست آنها گردش نمایند و حرکت در خلاف جهت تعیین شده ممنوع است مگر آنکه به وسیله علائم دیگر، عبور از سمت چپ مجاز اعلام شود.

ماده 124- در راه‌هایی که عبور وسایل نقلیه کندرو مجاز اعلام گردیده‌اند، رانندگان این گونه وسایل نقلیه در هر حال مکلفند از اولین خط عبور سمت راست یا محل‌هایی که برای عبور آنها تعیین شده حرکت نمایند.

ماده 125- هنگامی که وسیله نقلیه‌ای از روبروی وسیله نقلیه دیگری در جهت مخالف حرکت می‌کند، راننده هر یک از آنها بایستی تا حد امکان در طرف راست خود حرکت نماید و در صورت لزوم به حاشیه‌بخش سواره رو در جهت حرکت خود نزدیک شود. اگر در انجام این عمل مانع وجود داشته باشد و یا وسیله نقلیه دیگری مانع حرکت او شود، باید از سرعت خود کاسته و در صورت لزوم توقف نماید تا به وسایل نقلیه جهت مقابل اجازه عبور دهد.

بخش دوم - سرعت

ماده 126- در راه‌ها و مناطقی که میزان سرعت رانندگی به وسیله تابلو یا علائم دیگر راهنمایی و رانندگی معین نگردیده است، سرعت مجاز برای رانندگان وسایل نقلیه به قرار زیر می‌باشد:

اول - در شهرها و مناطق مسکونی

الف - معابر شریانی درجه یک

1 - آزادراه‌ها حداقل 70 و حداکثر 125 کیلومتر در ساعت

2 - بزرگراه‌ها حداکثر 100 کیلومتر در ساعت

ب - معابر شریانی درجه دو

1 - خیابان‌های شریانی اصلی حداکثر 60 کیلومتر در ساعت

2 - خیابان‌های شریانی فرعی حداکثر 50 کیلومتر در ساعت

- پ - معابر محلی - در این معابر و میدان‌ها حداکثر 30 کیلومتر در ساعت دوم - در راه‌های بیرون شهر و مناطق غیر مسکونی
- الف - آزادراه‌ها - حداقل 70 و حداکثر 125 کیلومتر در ساعت.
- ب - بزرگراه‌ها - حداکثر 115 کیلومتر در ساعت.
- پ - جاده‌ها - روزها حداکثر 100 و شب‌ها حداکثر 90 کیلومتر در ساعت.
- تبصره 1- تردد اتوبوس، مینی بوس، و انواع بارکش‌ها به استثنای وانت‌ها در خط سوم (سرعت) آزادراه‌های شهری و بین شهری ممنوع است.
- تبصره 2- حداکثر سرعت مجاز برای وسایل نقلیه موتوری در هر یک از خط‌های عبوری آزادراه‌ها با توجه به شرایط محل به وسیله اعلام تعیین می‌گردد.
- تبصره 3- تغییرات بعدی در میزان سرعت‌های قید شده در راه‌های بیرون شهر و مناطق غیر مسکونی از سوی وزارت راه و ترابری تعیین و اعلام می‌گردد.
- ماده 127- علاوه بر آزادراه‌ها در محل‌هایی که بر حسب ضرورت با نصب تابلو یا علامت دیگر حداقل سرعت نیز معین گردیده است، رانندگی با سرعت کمتر از حداقل، مجاز نخواهد بود.
- ماده 128- رانندگان حق ندارند در راه‌ها آن قدر با سرعت کم حرکت نمایند که باعث کندی عبور و مرور یا نابسامانی آن بشوند، مگر آنکه برای پرهیز از خطر و تصادف ضروری باشد.
- ماده 129- رانندگان وسایل نقلیه موظفند در تقاطع‌هایی که چراغ راهنمایی و رانندگی یا مأمور راهنمایی و رانندگی یا تابلوی ایست وجود ندارد، در سرپیچ‌ها، جاده‌های تنگ و تپه‌ها و به طور کلی در محل‌هایی که موانعی در مسیر حرکت آنان وجود داشته باشد و همچنین هنگام بارندگی یا مه یا کولاک و مانند آنها از سرعت وسیله نقلیه تا حدی که بر حسب مورد برای پرهیز از خطر یا تصادف ضرورت دارد، بکاهند و با سرعت مطمئن حرکت نمایند.
- ماده 130- رانندگان وسایل نقلیه هنگام عبور از معابر و گذرگاه‌های تنگ یا پرجمعیت و یا هنگامی که بیشتر از 50 متر مقابل آنها دیده نمی‌شود، مکلفند آهسته و با سرعت مطمئن

حرکت کنند و در صورت احتمال وقوع حادثه یا اخلال در نظم و مزاحمت برای پیادگان، بر حسب مورد، حرکت وسیله نقلیه را کند یا آن را متوقف سازند.

ماده 131- رانندگی با انواع دوچرخه‌های موتوردار در شب با سرعتی بیش از 40 کیلومتر در ساعت مجاز نیست، مگر این که نور چراغ جلوی آنها برای تشخیص اشیا و انسان از فاصله 100 متری کافی باشد که در این صورت هم نمی‌توانند از حداکثر سرعت مقرر تجاوز نمایند.

بخش سوم - سبقت

ماده 132- رانندگانی که قصد سبقت گرفتن از وسایل نقلیه‌ای را که در جهت آنان حرکت می‌نمایند دارند، در محل‌های مجاز و در صورت لزوم پس از روشن کردن چراغ راهنما و یا با دادن علامت لازم تنها از سمت چپ آنها سبقت گیرند و پس از سبقت و طی مسافت کافی، بار دیگر با روشن کردن چراغ راهنما و یا با دادن علامت به طرف راست راه متوجه و در مسیر قبلی خود قرار گیرند به نحوی که راه وسیله نقلیه‌ای که از آن سبقت گرفته شده بسته نشود یا موجب تصادف نشود.

با وجود این سبقت گرفتن از طرف راست وسیله نقلیه‌ای که در حال گردش به چپ می‌باشد مجاز خواهد بود.

ماده 133- مسیری که راننده می‌خواهد برای سبقت گرفتن وارد آن شود باید تا فاصله دور و مطمئنی از طرف مقابل خالی از هرگونه وسیله نقلیه بوده و تفاوت سرعت بین وسیله نقلیه او و وسیله نقلیه جلویی برای سبقت کافی باشد تا به این ترتیب موجب به خطر انداختن خود و ترافیک سمت مقابل نشده باشد.

ماده 134- رانندگان وسایل نقلیه‌ای که از آنها سبقت گرفته می‌شود باید راه را برای وسیله نقلیه‌ای که در حال سبقت گرفتن است باز کنند و بر سرعت خود نیفزایند.

ماده 135- سبقت گرفتن در موارد زیر ممنوع است:

الف - در سرپیچ‌های تند و سربالایی که میدان دید راننده کم است.

ب - از 50 متر مانده به پیچ‌ها تا 50 متر پس از آن یا در تقاطع راه‌ها یا در تقاطع راه آهن، مگر آنکه به وسیله علائم، سبقت مجاز شناخته شده باشد.

پ - هنگامی که روشنایی و میدان دید به هر علت کافی نباشد.

ت - سبقت از وسیله نقلیه‌ای که خود در حال سبقت گرفتن است، مگر در راهی که به دلیل وجود سه خط عبور یا بیشتر، این عمل مجاز باشد.

ث - برای اتوبوس‌ها و کامیون‌ها در معابر شهری.

ج - از 100 متر مانده به ورودی تونل‌ها و پل‌ها تا انتهای آنها، مگر آنکه به وسیله علائم، سبقت مجاز شناخته شده باشد.

چ - در نقاطی که با نصب علائم ویژه سبقت گرفتن ممنوع اعلام شده باشد.

ح - هنگامی که وسیله نقلیه‌ای در فاصله‌ای نزدیک و غیر ایمن از روبرو در حال حرکت می‌باشد.

بخش چهارم - حق تقدم عبور

ماده 136- رعایت مقررات مربوط به حق تقدم عبور برای همه اجباری است، مگر در مواردی که به موجب مقررات خاص یا علائم ویژه راهنمایی و رانندگی خلاف این حکم داده شده باشد.

ماده 137- حق تقدم عبور وسایل نقلیه در تقاطع‌ها و میدان‌هایی که هیچگونه علامت و چراغ راهنمایی و رانندگی وجود نداشته باشد، به ترتیب زیر است:

الف - در تقاطع هم عرض اگر دو وسیله نقلیه‌ای که روبروی یکدیگر در حرکتند بخواهند با هم وارد خیابان مجاور واحدی شوند، حق تقدم عبور با وسیله‌ای است که به سمت راست گردش می‌کند.

ب - هرگاه دو یا چند وسیله نقلیه از دو یا چند راه مختلف به تقاطع هم عرض برسند، حق تقدم عبور با وسیله نقلیه‌ای است که در طرف راست وسیله نقلیه دیگر قرار دارد.

پ - هنگام ورود به میدان‌ها حق تقدم عبور با وسایل نقلیه‌ای است که در درون میدان در حال حرکت هستند.

ت - در سه راه‌ها حق تقدم عبور با وسیله نقلیه‌ای است که به طور مستقیم و در سمت و مسیر مجاز حرکت می‌کند حتی اگر عرض خیابانی که مسیر آن است از عرض راه تلاقی کننده کمتر باشد.

ماده 138- در برخورد راه اصلی با راه فرعی حق تقدم با وسیله‌ای است که از راه اصلی عبور می‌کند.

رانندگانی که از راه فرعی وارد راه اصلی می‌شوند، باید پیش از ورود به راه اصلی، در صورت لزوم توقف نموده و پس از رعایت حق تقدم عبور وسایل نقلیه‌ای که در مسیر مجاز خود در راه اصلی و با سرعت مجاز عبور می‌کنند، وارد این راه بشوند.

ماده 139- رعایت مقررات ماده (138) برای وسیله نقلیه‌ای که از راه خصوصی یا شانه راه یا گاراژ یا کوچه یا تعمیرگاه و مانند آنها به معابر عمومی وارد می‌شود نیز لازم است.

ماده 140- وسیله نقلیه‌ای که در مسیر مجاز در حال حرکت است بر وسایل نقلیه متوقفی که در حال شروع حرکت به جلو یا عقب، گردش و یا دور زدن هستند حق تقدم عبور دارد.

ماده 141- در گذرگاه پیاده که چراغ راهنمایی و رانندگی نداشته باشد، حق تقدم عبور با پیادگان است.

ماده 142- در خیابان یا در تقاطعی که وسایل نقلیه روبروی یکدیگر حرکت می‌کنند، هرگاه وسیله‌ای بخواهد گردش به چپ کند حق تقدم با وسیله نقلیه‌ای است که مستقیم و در مسیر مجاز عبور می‌نماید.

در محل توقف (پارک) کنار خیابان حق تقدم با وسیله‌ای است که ضمن حرکت به عقب مشغول توقف یا پارک کردن است.

ماده 143- در راه‌هایی که مسیر حرکت وسایل نقلیه به علت وجود موانع ثابت اعم از وسایل نقلیه پارک شده، مصالح ساختمانی، اشیاء، عملیات عمرانی، حفاری و خرابی راه بسته و یا برای عبور از مسیر مجاز کافی نباشد، حق تقدم عبور با وسایل نقلیه‌ای است که مسیر عبور آنها باز یا سهم عبور بیشتری را دارا می‌باشد.

ماده 144- در راه‌های کوهستانی و یا راه‌های شیب دار با ویژگی‌های مشابه راه‌های کوهستانی که در آنها عبور از کنار وسایل نقلیه طرف مقابل غیر ممکن و یا مشکل می‌باشد، راننده‌ای که در جهت سرازیری در حرکت است باید به کنار راه رفته و به راننده‌ای که در جهت سربالایی در حرکت است تقدم عبور بدهد.

تبصره - در راه‌های مسطح که دو طرف راه منتهی به کوه و پرتگاه می‌باشد حق تقدم عبور با وسایل نقلیه‌ای است که در طرف پرتگاه قرار دارند.

ماده 145- در راه‌های مندرج در ماده (144) که در کنار آن جای توقف (پارک) یا شانه کافی وجود دارد به نحوی که راننده می‌تواند با استفاده از آن به کنار برود و با استفاده از آن از عقب رفتن یکی از وسایل نقلیه جلوگیری کند، راننده واقع در جهت سربالایی باید با استفاده از آن به راننده واقع در جهت سرازیری اجازه عبور دهد.

چنانچه یکی از دو وسیله‌ای که می‌خواهند از کنار یکدیگر عبور کنند به منظور امکان عبور، مجبور به عقب رفتن بشود، این عمل را باید وسیله‌ای که در جهت سرازیری قرار دارد انجام دهد، مگر آنکه به طور آشکار انجام آن از سوی راننده واقع در جهت سربالایی آسانتر باشد.

بخش پنجم - استفاده از چراغ‌ها

ماده 146- راننده وسیله نقلیه‌ای که شب در حرکت است و همچنین در هر محل یا زمان دیگری که به علت نبودن نور کافی ناشی از ابری بودن هوا، وجود مه، باران، برف، عبور از تونل و مانند آنها دید کافی وجود ندارد، باید چراغ‌های وسایل نقلیه را به ترتیب مقرر در مواد بعدی روشن نماید.

ماده 147- در خیابان‌ها و جاده‌هایی که نور کافی وجود دارد باید تنها از چراغ‌های جانبی جلو و عقب و در صورت خرابی ناگهانی چراغ‌های جانبی جلو از چراغ عبور (نور پایین) استفاده شود.

ماده 148- هنگامی که چراغ‌ها باید روشن باشند، اگر چند وسیله نقلیه متصل به هم حرکت کنند، روشن کردن چراغ‌هایی که با توجه به محل نصبشان پوشیده می‌شوند ضرورت ندارد ولی در هر حال چراغ‌های جلوی وسیله اولی و چراغ‌های عقب وسیله آخری باید روشن باشند.

ماده 149- رانندگان وسایل نقلیه موتوری موظفند که در جاده‌ها از چراغ رانندگی (نور بالا) استفاده کنند تا بتوانند کلیه اشیا و اشخاص را در فاصله دور ببینند، مگر در موارد زیر که باید از چراغ عبور (نور پایین) استفاده نمایند:

الف - هنگام روبرو شدن با وسیله نقلیه‌ای که از جهت مخالف حرکت می‌کند.

در این صورت راننده باید از فاصله حداقل 150 متری از چراغ عبور (نور پایین) استفاده نماید تا راننده طرف مقابل بتواند به راحتی و بدون خطر به راه خود ادامه دهد.

در عین حال برای جلوگیری از تابش خیره کننده نور به چشم رانندگان دیگر، می توان بر حسب مورد از چراغ های کوچک یا چراغ های مه شکن استفاده نمود.

ب - هنگامی که وسیله نقلیه از فاصله نزدیک عقب وسیله نقلیه دیگری که در حال حرکت است عبور می کند، مگر وقتی که در حال سبقت گرفتن باشد.

ماده 150- چراغ های جلو وسایل نقلیه ای که در شانه راه ها (به استثنای آزاد راه ها و بزرگراه ها) توقف می نمایند با دیدن حرکت وسایل نقلیه ای که از مقابل در حرکتند باید خاموش شود و برای تشخیص وجود و ابعاد وسیله نقلیه، چراغ کوچک و جانبی را روشن نمایند.

ماده 151- استفاده از چراغ های چشمک زن و رنگارنگ در وسایل نقلیه ممنوع است، مگر در مواردی که به موجب این آیین نامه مجاز باشد.

بخش ششم - گردش

ماده 152- قواعد گردش در تقاطع ها به شرح زیر است:

الف - برای گردش به راست باید با توجه به سرعت و جهت و موقعیت وسایل نقلیه ای که در جلو و عقب حرکت می کنند با فاصله کافی و مناسب و با استفاده از چراغ راهنما و یا با دادن علامت، وارد خط عبور سمت راست شده و به طور کامل از کنار تقاطع بگذرند.

ب - برای گردش به چپ باید با توجه به سرعت و جهت و موقعیت وسایل نقلیه ای که در جلو و عقب حرکت می کنند از فاصله کافی و مناسب چراغ راهنما استفاده نموده و یا با دادن علامت وارد مسیر مجاز سمت چپ شده به طوری که پس از ورود به تقاطع، وسیله نقلیه در حدود مرکز تقاطع قرار گیرد و سپس با رعایت حق تقدم عبور وسایل نقلیه ای که مستقیم و در مسیر و محل مجاز در حرکتند با حداقل سرعت به چپ گردش نماید به نحوی که پس از ورود به خیابان مورد نظر در مجاورت محور وسط آن خیابان قرار گیرد.

پ - برای گردش به چپ در راه های بیرون شهر که منحصر به دو خط عبور رفت و برگشت بوده و مانع فیزیکی وسط جاده وجود نداشته باشد، رانندگان وسایل نقلیه موظفند وسیله نقلیه را در شانه راه و در صورت نبودن آن، در منتهی الیه سمت راست راه متوقف نموده و سپس با توجه به سرعت و جهت و موقعیت وسایل نقلیه ای که به طور مستقیم

در حال حرکت می‌باشند و با استفاده از چراغ راهنما و یا با دادن علامت اقدام به گردش نمایند.

ماده 153- در راه‌های یک طرفه برای گردش به چپ، رانندگان موظفند وسیله نقلیه را به منتهی الیه طرف چپ خیابان هدایت و سپس به چپ گردش کنند.

ماده 154- دور زدن در فاصله 150 متری پیچ‌ها و سربالایی‌ها و تونل‌ها که میدان دید کافی نیست و همچنین از روی خط پر یا ممتد (یک خطه ممتد یا دو خطه ممتد) ممنوع است.

ماده 155- به عقب راندن وسیله نقلیه در آزادراه‌ها و بزرگراه‌ها و ورودی و خروجی آنها ممنوع می‌باشد.

در راه‌های دیگر به هنگام ضرورت، با احتیاط کامل برای پرهیز از وقوع هرگونه حادثه و بسته شدن راه عبور وسایل دیگر، مجاز است.

ماده 156- در تقاطع‌هایی که با ترسیم جهت نما بر سطح آنها مسیر حرکت مشخص شده، رانندگان موظفند تنها در همان جهت ترسیم شده بر سطح تقاطع به حرکت خود ادامه دهند.

در معابری که با ترسیم جهت نما بر سطح آن مسیر حرکت مشخص شده، رانندگان تا حد امکان مسیر مشخص شده بر سطح معبر را دنبال می‌کنند، مگر اینکه قصد تغییر خط یا توقف یا گردش داشته باشند که در این صورت با رعایت کامل مقررات، از مسیر مشخص شده خارج می‌شوند.

بخش هفتم - توقف

ماده 157- رانندگان تاکسی‌های خطی و بیسیم دار هنگامی که مسافر ندارند باید در ایستگاه‌های تعیین شده توقف کنند.

ماده 158- کلیه رانندگان وسایل نقلیه برای سوار و پیاده کردن مسافران و یا سرنشینان خود باید تنها در محل‌های مجاز و یا در منتهی الیه سمت راست سواره رو توقف نمایند.

تبصره - سوار و یا پیاده کردن مسافران وسایل نقلیه عمومی بین شهری در صورت وجود پایانه مسافری در شهر، تنها در پایانه یاد شده مجاز است.

ماده 159- هرگونه توقف کوتاه یا طولانی وسایل نقلیه در خط‌های عبور یا مسیر وسایل نقلیه و پیادگان و همچنین توقف وسایل نقلیه در حاشیه راه‌ها برای عرضه و خرید و فروش کالا که موجب تجمع اشخاص و یا وسایل نقلیه در محل یا انحراف دید و یا کاهش توجه رانندگان از رانندگی و احتمال وقوع تصادف گردد ممنوع است.

رانندگان وسایل نقلیه در صورت توقف اضطراری که امکان انتقال وسیله نقلیه به بیرون خط و یا مسیر عبوری وجود نداشته باشد، موظفند با نصب علائم، از فاصله 70 متری رانندگان وسایل نقلیه دیگر و پیادگانرا آگاه نمایند.

ماده 160- هیچ راننده‌ای مجاز نیست وسیله نقلیه‌ای را که موتور آن روشن است حتی در محل مجاز متوقف سازد و خود از آن پیاده و دور گردد.

در معابر شیب دار پس از توقف، رانندگان باید چرخ‌های جلو وسیله نقلیه را به سمت کناره راه بپیچانند و سپس با رعایت دیگر نکات ایمنی، موتور را خاموش و پیاده شوند، مگر در راه‌هایی که کناره آنها منتهی به پرتگاه باشد.

ماده 161- رانندگان وسایل نقلیه در موارد زیر موظفند به ترتیبی که مقرر می‌شود توقف نمایند:

الف - هنگام برخورد با وسایل نقلیه امدادی که دستگاه‌های آگاه‌سازی شنیداری یا دیداری خود را به کار انداخته باشند تا حد امکان وسیله نقلیه را در مسیر مجاز خود به سمت راست راه هدایت و راه را برای آنها باز کنند و در صورت لزوم تا گذشتن وسایل نقلیه امدادی متوقف شوند.

ب - پیش از ورود به تقاطعی که علائم یا مأمور راهنمایی و رانندگی ندارند، باید بایستند و سپس با احتیاط کامل از تقاطع بگذرند.

پ - پیش از رسیدن به گذرگاه پیاده و در صورت حضور یا عبور اشخاص باید وسیله نقلیه خود را متوقف سازند و همچنین با دادن علامت رانندگان پشت سر را نیز به توقف دعوت نمایند تا پیادگان با آرامش عبور کنند.

ت - هنگام برخورد با اتومبیل‌های مدارس که برای سوار و پیاده کردن دانش‌آموزان در حال توقف می‌باشند، توقف نمایند تا دانش‌آموزان با ایمنی کامل از عرض راه عبور کنند.

ث - در تقاطع‌های همسطح راه آهن و یا راه آهن شهری، هنگامی که علائم الکتریکی یا مکانیکی یا پرچم قرمز یا سوت قطار نزدیک شدن آن را اعلام می‌دارد یا دروازه عبور بسته شده یا در حال باز و بسته شدن است و یا مسیر عبوری از روی ریل متراکم باشد، باید لااقل در پنج متری علامت یا دروازه توقف کامل کنند تا قطار بگذرد و تقاطع برای عبور آزاد گردد.

تبصره 1- حرکت در پوشش وسایل نقلیه امدادی برای وسایل نقلیه دیگر ممنوع است.

تبصره 2- در معابر متقاطع با راه آهن، حسب مورد، شهرداری‌ها یا وزارت راه و ترابری موظف به ایجاد گذرگاه غیر همسطح می‌باشند.

ماده 162- رانندگان وسایل نقلیه موتوری به ویژه اتومبیل‌های مدارس و وسایل نقلیه که حامل مواد خطرناک می‌باشند، در محل تقاطع راه آهن هر چند علامتی وجود نداشته باشد باید به طور کامل توقف کنند و پس از اطمینان از بی خطر بودن معبر، از تقاطع بگذرند.

در هر حال هنگام عبور از روی ریل‌ها، مجاز به تعویض دنده نمی‌باشند.

ماده 163- ایستادن یا توقف وسایل نقلیه در محل‌های زیر ممنوع است:

الف - پیاده رو و گذرگاه پیاده.

ب - مقابل ورودی خیابان‌ها و جاده‌ها و کوچه‌ها یا ورودی و خروجی اتومبیل روی ساختمان‌ها.

پ - داخل تقاطع.

ت - در فاصله 15 متری میدان یا تقاطع یا سه راه‌ها یا تقاطع راه آهن.

ث - در فاصله 15 متری شیرهای آب آتش نشانی و شیرهای آب نصب شده در راه‌ها.

ج - در فاصله 15 متری اطراف چراغ‌های راهنمایی و رانندگی و یا محل‌هایی که توقف وسایل نقلیه مانع دید علائم راهنمایی و رانندگی بشود.

چ - از ابتدا تا انتهای پیچ‌ها.

ح - در فاصله 15 متری ورودی و یا خروجی مراکز آتش نشانی، پلیس و بیمارستانها و فوریت‌های پزشکی.

خ - کنار وسایل نقلیه‌ای که خود متوقف می‌باشند (توقف دوبله).

د - روی پل‌ها و درون تونل‌ها و معابر در ارتفاع.

ذ - در خیابان‌هایی که پیاده رو آن قابل عبور نبوده و پیادگان مجبورند از بخشی از سواره رو عبور کنند.

ر - در ایستگاه‌های وسایل نقلیه همگانی و حریم آنها که با علایم راهنمایی و رانندگی مشخص است.

ز - در محل‌هایی که علایم راهنمایی و رانندگی مانند تابلوهای توقف ممنوع و یا ایستادن ممنوع و یا خط‌کشی‌های شطرنجی در سطح تقاطع و یا معابر نیز دلالت بر ممنوعیت توقف نماید.

ژ - در هر نقطه از معابر در حال تعمیر، شستشو و تعویض روغن و نیز در طول مسیرهای ویژه اتوبوس و دوچرخه و همچنین در طول مسیر و خط‌های عبور آزادراه‌ها.

س - در جاهایی که دستگاه توقف سنج (پارکومتر) نصب شده و یا توقف با کارت پارک یا انواع دیگر تجهیزات توقف سنج با علایم مشخص کننده، مجاز می‌باشد، به علت پرداخت نکردن هزینه توقف و یانداشتن کارت پارک مجاز و یا پایان زمان توقف.

تبصره - مراجع مسؤو موظفند هنگام استفاده از پارکومتر، کارت پارک و مشابه آنها و همچنین در محل‌هایی که تابلوهای ایستادن ممنوع، توقف ممنوع و حمل با جرثقیل و مانند آن نصب می‌نمایند، به وسیله تابلو مستطیل شکلی در زیر تابلوهای یاد شده زمان‌های ممنوعیت توقف و حمل با جرثقیل را اعلان کنند.

بخش هشتم - مقررات اختصاصی موتورسیکلت و دوچرخه

ماده 164- رانندگان و سرنشینان هر نوع موتورسیکلت و دوچرخه موتوردار باید به کلاه ایمنی مجهز باشند و در طول حرکت از آن استفاده نمایند.

ماده 165- رانندگان موتورسیکلت نباید در یک خط عبور به موازات و در کنار خودروها حرکت کنند.

ماده 166- رانندگان موتورسیکلت باید هنگام رانندگی تنها روی زین موتورسیکلت بنشینند و حق ندارند شخص دیگری را بر ترک سوار کنند، مگر آنکه در ترک نیز یک زین کامل برابر استاندارد ساخت موتورسیکلت نصب شده یا موتورسیکلت دارای یدک پهلوی (ساید کار) باشد.

ماده 167- عبور موتورسیکلت و موتور گازی و دوچرخه سوار از پیاده رو و وسط دستجات، بازار و نقاط شلوغ ممنوع است.

ماده 168- موتورسیکلت سواران و دوچرخه سواران حق ندارند هنگام رانندگی بار نامتعارف و اشیای دیگری حمل کنند یا حرکت نمایشی یا اعمالی انجام دهند که نیازمند برداشتن دست‌های آنان از روی فرمان باشد.

ماده 169- راندن موتورسیکلت، موتور گازی و دوچرخه هنگام لغزنده بودن راه‌ها ممنوع است.

ماده 170- رانندگی با دوچرخه فاقد زین ممنوع است.

ماده 171- دو ترکه سوار کردن اشخاص روی دوچرخه ممنوع است، مگر آنکه زین اضافی استاندارد برای این کار داشته باشد.

ماده 172- دوچرخه سواران مکلفند:

الف - هنگام حرکت به طور کامل از طرف راست راه عبور نمایند و برای گذشتن از وسایل نقلیه‌ای که در کنار راه توقف کرده اند منتهای احتیاط را به عمل آورند.

ب - در صورت زیاد بودن تعداد دوچرخه سواران، باید در یک ردیف حرکت کنند، مگر آنکه معبر ویژه‌ای برای آنها اختصاص داده شده باشد.

در این صورت حق ندارند بیرون معبر ویژه عبور و مرور نمایند.

فصل دهم - مقررات مختلف

ماده 173- رانندگان وسایل نقلیه‌ای که در پشت سر وسیله نقلیه دیگر حرکت می‌کنند، موظفند فاصله مناسبی را برای جلوگیری از تصادف حفظ کنند.

چگونگی رعایت فاصله مناسب به وسیله متن‌های آموزشی تهیه شده و با روش قاعده دو ثانیه از طریق کتاب‌های آموزشی موضوع تبصره ماده (97) این آیین‌نامه، به درخواست کنندگان گواهی‌نامه آموزش داده می‌شود.

ماده 174- کامیون‌های بزرگ و وسایل نقلیه دیگری که دارای یدک‌های طولی هستند و همچنین وسایل نقلیه‌ای که به صورت کاروان و دسته جمعی در یک ستون در جاده‌ها حرکت می‌کنند، هنگام عبور باید فاصله بیشتری با وسایل نقلیه جلوی خود داشته باشند به

طوری که وسیله نقلیه دیگری که از آنها سبقت می‌گیرد، بتواند پس از سبقت بار دیگر در جلو آنها وارد مسیر مجاز عبور خود شوند.

ماده 175- سوار کردن بیش از ظرفیت مجاز تعیین شده در وسیله نقلیه و همچنین گذاشتن بار یا اشیاء دیگر در قسمت جلو یا عقب آن اعم از درون یا بیرون که مانع دید راننده گردد ممنوع است.

ماده 176- رانندگان وسایل نقلیه سنگین هنگام عبور از جاده‌های کم عرض و باریک یا عقب راندن، باید یک نفر کمک راننده برای پرهیز از هرگونه خطری همراه داشته باشند.

ماده 177- حرکت با دنده خلاص در سرازیری‌ها ممنوع است.

ماده 178- وسایل نقلیه نباید از روی لوله‌های آب آتش نشانی که برای خاموش کردن آتش در خیابان‌قرار گرفته اند، عبور نمایند، مگر با اجازه متصدیان آتش نشانی.

ماده 179- رانندگان تاکسی‌ها و وسایل نقلیه مسافربری موظفند موارد زیر را رعایت نمایند:

الف - سوار کردن مسافر با داشتن مسافر قبلی در تاکسی‌های تلفنی، بی سیم و یا مؤسسات و یا شرکت‌های تاکسیرانی در بست، ممنوع است.

ب - رانندگان تاکسی‌ها موظفند پس از سوار شدن مسافر و هنگام شروع به حرکت، تاکسیمتر را به کاراندازند.

در صورت نداشتن یا خرابی تاکسیمتر حق کارکردن ندارند، مگر در نقاطی که شهرداری نصب تاکسیمتر را ضروری اعلام نکرده باشد.

پ - رانندگان وسایل نقلیه عمومی دیگر که در بست کرایه داده می‌شوند نباید بدون رضایت کرایه کننده شخص دیگری را سوار کنند.

ت - خودداری از بردن مسافر برای وسایل نقلیه عمومی و همچنین نرساندن مسافر به مقصد ممنوع است، مگر اینکه بر اساس ضوابط مربوط خارج از خدمت (سرویس) باشند.

ث - رانندگان وسایل نقلیه عمومی و کمک رانندگان آنها نباید با مسافران با خشونت و بی احترامی رفتار نمایند.

ماده 180- رانندگان حق ندارند ضمن رانندگی، دخانیات استعمال نمایند یا خوراکی یا آشامیدنی میل کنند و استفاده از هرگونه وسایل و تجهیزات مانند تلفن همراه که باعث انحراف ذهنی و رفتاری راننده گردد ممنوع است.

رانندگان موظفند در هر حال به طور کامل به جلو توجه داشته باشند.

ماده 181- رانندگی برای کسی که نوشابه الکلی یا مواد مخدر و داروهای خواب آور مصرف کرده تا رفع کامل آثار آن ممنوع است.

تبصره - در مواردی که مأموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه به وجود حالت مستی و یا حالت غیرعادی ناشی از مصرف مواد یاد شده به راننده ای ظنین شوند، موظفند وسیله نقلیه را متوقف ساخته و بلافاصله میزان الکل خون راننده و مانند آن را از طریق آزمایش های لازم تعیین و از رانندگی وی جلوگیری نموده و متخلف را برای تعیین تکلیف به مراجع مربوط معرفی نمایند.

ماده 182- سوار کردن اشخاص آلوده به کثافات در وسایل نقلیه عمومی مسافربری مجاز نیست.

ماده 183- راننده موظف است هنگام رانندگی، گواهی نامه رانندگی خویش، بیمه نامه شخص ثالث خودرو و کارت شناسایی خودرو را همراه داشته باشد و در صورت درخواست مأموران راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه، آنها را تسلیم نماید.

مأمور موظف است پس از ملاحظه و بررسی مدارک آنها را بازگرداند، مگر در مواردی که به موجب قانون آیین نامه، اخذ گواهی نامه به منظور درج تخلف در آن ضرورت داشته باشد.

در این صورت در برابر دادن رسید، گواهی نامه اخذ می گردد.

ماده 184- استفاده از بوق های شیپوری، سوت بلبلی و به طور کلی هر نوع وسیله آگاه سازی صوتی با صدای ناهنجار و غیر عادی در مناطق مسکونی و همچنین زدن بوق ممتد یا غیر ضروری یا مکرر و یا زدن بوق در محلهایی که این عمل به وسیله علایم منع شده است، ممنوع است.

استفاده از بوق برای مقاصدی مانند صدا زدن افراد، جلب توجه مسافر، اعلام حضور و باز کردن درب منزل، خداحافظی و مانند آنها ممنوع است.

ماده 185- وسایل نقلیه امدادی که مجاز به داشتن چراغ گردان یا آژیر خطر ویژه می‌باشند تنها هنگامی که برای انجام مأموریت‌های مهم و فوری در حرکتند، باید از آنها استفاده نمایند.

ماده 186- وسایل نقلیه انتظامی و امدادی، هنگامی که برای انجام مأموریت فوری در حرکتند در صورت به کار بردن چراغ گردان ویژه اعلام خطر یا آژیر، تا حدودی که موجب بروز تصادف نشود، مجاز به انجام اعمال زیر می‌باشند:

الف - توقف در محل ممنوعه

ب - تجاوز از سرعت مجاز و سبقت از سمت راست وسیله نقلیه دیگر

پ - عبور از طرف چپ راه و همچنین دور زدن در نقاط ممنوعه ت - گذشتن از چراغ قرمز یا رعایت نکردن علائم دیگر ایست، مشروط به این که از سرعت وسیله نقلیه در این گونه محل‌ها تا حداقل امکان کاسته شود.

ماده 187- درهای وسایل نقلیه در حال حرکت باید به طور کامل بسته باشد و باز کردن آنها پیش از توقف کامل مجاز نیست.

ماده 188- اتومبیل‌های مدارس تنها هنگام سوار و پیاده کردن دانش آموزان حق استفاده از علائم دیداری یاد شده در ماده (60) را دارند.

ماده 189- استفاده از لاستیک‌های فرسوده و غیر استاندارد در وسایل نقلیه ممنوع است. هنگام برف و یخبندان و به طور کلی در صورت اعلام مقامات مرتبط و یا مأموران راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه، رانندگی با وسیله نقلیه‌ای که چرخ‌های آن به زنجیر و یا لاستیک یخ شکن مجهز نباشد، ممنوع است.

ماده 190- رانندگی وسیله نقلیه‌ای که بیش از ظرفیت مندرج در کارت مشخصات، بار یا مسافر گرفته‌ممنوع است.

ماده 191- عبور وسایل نقلیه از میان دستجات ارتش یا مأموران انتظامی یا دانش آموزان یا تشییع کنندگان جنازه‌ها یا دیگر دستجات تشریفاتی و بوق زدن در این گونه موارد مجاز نیست.

ماده 192- عبور وسایل نقلیه از پیاده روها و توقف آنها روی پیاده رو ممنوع است.

ماده 193- سوار شدن و سوار کردن اشخاص روی گلگیر یا رکاب یا سایر قسمتهای بیرونی وسایلنقلیه ممنوع است.

ماده 194- راندن و یا حرکت با اسکیت و اسکوتر و مانند آنها در معابر عمومی ممنوع است، مگر در مسیرهایی که از سوی راهنمایی و رانندگی با نصب تابلو ویژه، مجاز اعلام شده باشد.

ماده 195- عبور وسایل نقلیه سنگین که حداکثر سرعت آنها از 15 کیلومتر در ساعت تجاوز نمی کند مانند تراکتورهای زنجیری و غلطک های جاده کوبی و غیره باید پیش از رسیدن آنها به اولین پست راه آهن یا ایستگاه، خبر داده شود تا تدارک احتیاطی لازم برای عبور بی خطر آنها از تقاطع راه آهن فراهم گردد.

ماده 196- رانندگان این گونه وسایل نقلیه موظفند هنگامی که عبور آنها از تقاطع راه آهن مجاز است پیش از رسیدن به آن توقف کامل کنند و پس از دیدن دو طرف و اطمینان از نبودن خطر احتمالی از آنجا بگذرند.

هنگامی که نزدیک شدن قطار به وسیله علائم یا صدای لکوموتیو اعلام می شود، تا عبور قطار نباید از تقاطع عبور نمایند.

ماده 197- هرگاه مأمور راهنما در محل تقاطع راه آهن حضور داشته باشد، عبور از تقاطع باید با فرمان او انجام گیرد.

ماده 198- هیچکس حق ندارد وسیله نقلیه ای را که متعلق به او نیست یا راننده آن نمی باشد، بدون اجازه کسی که آن را در اختیار دارد از محل خود حرکت دهد یا با آن رانندگی کند، مگر مأموران انتظامی با رعایت قوانین و مقررات و در چارچوب وظایف قانونی.

ماده 199- هیچکس حق ندارد به شخصی که گواهی نامه رانندگی ندارد اجازه رانندگی با وسیله نقلیه خود را بدهد.

با متخلف برابر مقررات کیفری رفتار خواهد شد.

ماده 200- هیچکس حق ندارد وسیله نقلیه ای را که طبق نظر کارشناس راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه دارای عیب و نقص فنی بوده یا وسایل ایمنی کامل مقرر در این آیین نامه را نداشته باشد، در راه ها براند.

ماده 201- مأموران راهنمایی و رانندگی یا پلیس راه، حسب مورد، پس از اعلام مراجع صلاحیت دار به منظور پیشگیری از حوادث مکلفند از عبور و مرور در راههایی که به علت خرابی، جاری شدن سیل، ریزش کوه و بهمن و یا علت‌های دیگر خطرناک می‌باشند تا تعمیر و رفع علت‌های خطر، جلوگیری به عمل آورده و یا از حرکت وسایل نقلیه غیر مجهز به تجهیزات لازم ممانعت به عمل آورند.

ماده 202- صدور مجوز جا به جایی مسافر در شهرها و حومه آنها با شهرداری محل می‌باشد.

ماده 203- حمل مسافر با وسایل نقلیه باربری ممنوع است.

همچنین حمل مسافر با وسایل نقلیه‌ای که دارای پلاک شخصی بوده و پیشتر مجوز لازم برای جا به جایی مسافر از وزارت راه و ترابری و یا شهرداری دریافت ننموده باشند، ممنوع می‌باشد مگر در شرایط اضطراری و با اجازه پلیس راه و یا راهنمایی و رانندگی.

ماده 204- در صورت نبود امکانات لازم برای رساندن مجروحان به مراکز درمانی، کلیه رانندگان مکلفند همکاری لازم را برای رساندن مصدومان تصادفات رانندگی به اولین مرکز درمانی انجام دهند.

ماده 205- هیچکس حق ندارد در حالی که سوار دوچرخه یا کفش‌های چرخ دار یا سه چرخه‌های بدون رکاب مانند اسکیت و اسکوتر یا اتومبیل‌های اسباب بازی است به وسایل نقلیه در حال حرکت تکیه نماید و آنها را وسیله حرکت خود یا حرکت وسیله‌ای که بر آن سوار است قرار دهد.

تکیه نمودن و آویزان شدن اشخاص نیز به وسایل نقلیه ممنوع است.

ماده 206- ریختن شیشه، بطری، میخ، سیم، حلبی، مایعات لزج و چرب، نخاله‌های ساختمانی و زباله، مصالح ساختمانی، شستشوی وسایل نقلیه، ایجاد موانع و به طور کلی هر عملی که باعث سد راه و ایجاد خطر و انحراف وسایل نقلیه از مسیر حرکت باشد بر روی راه‌ها، شانه جاده‌ها و حریم قانونی آنها ممنوع است.

همچنین ریختن هرگونه زباله، ضایعات و اشیاء، آب دهان و مانند آن از درون خودرو به وسیله راننده و یاسرنشینان ممنوع است.

ماده 207- نصب هر نوع علائم و پلاک‌های متفرقه و همچنین الصاق یا نصب یا نقش هر نوع آگهی، نوشته، عکس و نوشتن عبارات و ترسیم نقوش روی شیشه‌ها یا بدنه درونی یا بیرونی وسایل نقلیه به منظور تجارت، تبلیغ، نمایش و مانند آن ممنوع است مگر بر اساس ضوابطی که به پیشنهاد شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور به تصویب وزیر کشور خواهد رسید.

در مورد جاده‌ها با تصویب وزارت راه و ترابری اقدام می‌شود.

ماده 208- حرکت وسایل نقلیه دارای چرخ فلزی در معابر شهری مجاز نیست.

ماده 209- اعمال زیر در خیابان‌ها و معابر شهری ممنوع است:

الف - ورزش و مسابقه‌های ورزشی، مسابقه با اسب یا حیوانات دیگر و وسایل نقلیه، بدون کسب مجوز از مقامات صلاحیت دار.

ب - بستن، خوراک دادن و رها کردن دام‌ها و پرندگان.

پ - انجام هرگونه حرکات پرشی، نمایشی، تک چرخ، دور زدن درجا، رانندگی همراه با صدای ناهنجار و ممتد بوق یا صدای آگروز و اصطکاک چرخ‌ها و مانند آنها.

ماده 210- هر کس که مسؤو حرکت و هدایت حیوانات است، هنگام عبور از عرض یا طول معابر در شب باید از علائم سیار مانند (فانوس، چراغ‌های الکتریکی، دستانه یا راکت شبرنگ دار) استفاده نماید.

رانندگان موظفند با دیدن حرکت گله و رمه از سرعت خود کاسته و در صورت لزوم تا عبور احشام توقف نمایند.

به هر حال عبور دادن حیوانات از نقاط مشخص شده و تا حد امکان دارای روشنایی ضرورت دارد.

ماده 211- دستگاه‌های مسؤو موظفند پیش از بسته شدن تمام یا بخشی از راه برای انجام هر نوع عملیات اجرایی اعم از تعریض، تعمیر، نگهداری، حفاری و مانند آنها، هماهنگی‌های لازم را انجام داده و با اطلاع ادارات راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه اقدام و مراتب را به آگاهی مردم برسانند.

ماده 212- اشخاصی که به هر عنوان روی راه‌های عمومی کار می‌کنند، موظفند پیش از شروع به کار، علائم ایمنی عبور و مرور را بر اساس ضوابط و استانداردهای ایمنی در

عملیات اجرایی راه‌ها که به تأیید مسؤلین مرتبط می‌رسد در محل نصب و همچنین لوازم کار، لباس‌های کارگران و وسایل نقلیه خود را به‌علایم هشدار دهنده مجهز نمایند. در غیر این صورت مأموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه موظفند از کار آنان جلوگیری به عمل آورند.

ماده 213- شهرداری‌ها و مأموران متصدی ایجاد فضای سبز، نصب کننده اتاقت (کیوسک) تلفن و مانند آنها موظفند مثلث دید رانندگان را در تقاطع‌ها باز نگهدارند.

ماده 214- جز مأموران صلاحیت دار هیچکس حق ندارد برای هدایت، حفاظت و کنترل وسایل نقلیه در سواره رو خیابان بایستد یا قدم بزند.

ماده 215- پیادگان موظفند که:

الف - در محل‌هایی که پیاده رو وجود دارد از سطح سواره رو استفاده نکنند.

ب - در محل‌هایی که پیاده رو وجود ندارد یا در صورت وجود به دلایلی غیر قابل تردد باشد باید از منتهی‌الیه سمت چپ سواره رو و عکس جهت حرکت وسایل نقلیه عبور نمایند.

پ - برای گذشتن از عرض راه، تنها از گذرگاه‌های پیاده، پل‌های هوایی و گذرگاه‌های زیرزمینی مجاز عبور نمایند.

ت - از دویدن، پریدن و ورود ناگهانی به سطح سواره رو خودداری کرده و مراقب حرکت وسایل نقلیه باشند.

ث - از حصار آزارها نگذرند و در بزرگراه‌ها و خیابان‌ها از لابلائی درختان و گل بوته‌های حاشیه و میانه راه عبور نکنند.

ج - در تقاطع‌ها با روشن شدن چراغ سبز مقابل خود (چراغ عابر) حرکت نمایند و هنگامی که چراغ عابر قرمز بود عبور نکنند.

چ - از موانع و خط کشی خطوط ویژه، سواره رو خیابان‌ها و میدان‌ها عبور نکنند.

ح - در بزرگراه‌ها و خیابان‌های اصلی، از خارج از گذرگاه‌های تعیین شده عبور نکنند.

خ - در سواره رو خیابان برای سوار شدن به وسیله نقلیه و همچنین صحبت کردن یا خرید و فروش باراننده یا سرنشینان وسایل نقلیه، توقف نکنند.

ماده 216- رانندگی با وسایل نقلیه دارای پلاک دولتی که علامت مشخص کننده روی شیشه یا دیگر قسمت‌های تعیین شده آن الصاق یا نصب نشده باشد، ممنوع است.

ماده 217- رانندگانی که دچار معلولیت و یا ناشنوایی هستند باید با علامت ویژه‌ای که روی شیشه عقب وسیله نقلیه الصاق می‌شود، دیگر رانندگان را از وضعیت خود آگاه سازند تا رانندگان با دیدن آن علامت، علاوه بر رعایت مقررات این آیین‌نامه، احتیاط لازم را بنمایند.

ماده 218- شهرداری‌ها موظفند پیاده روهای استاندارد، هموار و ایمن با در نظر گرفتن عبور سالخورده‌گان و معلولان با صندلی چرخ دار و یا بدون آن، در حاشیه معابر شهری ایجاد کنند و با توجه به موقعیت جغرافیایی شهر، در محل‌های مناسب نیز مسیر عبور دوچرخه سواران را تا حد امکان و به صورت جداگانه ایجاد نمایند.

ماده 219- شهرداری‌ها موظفند به منظور افزایش ایمنی عبور و مرور، با همکاری زیر مجموعه‌های وزارت نیرو، برای تأمین روشنایی معابر شهرها اقدام نمایند.

ماده 220- رانندگان و سرنشینان وسایل نقلیه موظفند هنگام حرکت وسیله نقلیه کمربندهای ایمنی خود را بسته نگاه دارند.

تبصره - سوار کردن کودکان کمتر از 12 سال در صندلی جلو وسیله نقلیه و همچنین در آغوش داشتن کودک هنگام رانندگی ممنوع است.

ماده 221- باز گذاشتن در صندوق عقب وسیله نقلیه در حال حرکت، یا نصب پرده یا کرکره یا هر چیز دیگری که مانع دید عقب وسیله نقلیه شود ممنوع است.

ماده 222- ریزش روغن، نفت گاز، بنزین و مایعات آلوده و تخریب کننده دیگر در راه‌ها ممنوع است.

ماده 223- زمان لازم‌الاجرا شدن آن دسته از احکام این آیین‌نامه که اجرای آنها مستلزم آموزش، اطلاع‌رسانی عمومی یا کسب مهارت‌های خاص باشد، اول مهرماه سال 1384 تعیین می‌شود.

محمد رضا عارف - معاون اول رییس جمهور

پایه گروه نوع وسیله نقلیه پیش نیاز

- 1 موتور گازی (دو چرخه موتوردار)
 - الف 2 موتورسیکلت تا 200 سی سی
 - 3 موتورسیکلت از 200 سی سی به بالا و سه چرخ با وزن تا 400 کیلوگرم الف - 2
 - ب 1 خودروهای تا 9 نفر ظرفیت و وانت تا 3,5 تن
 - 2 خودروهای 10 تا 15 نفر ظرفیت و خودروهای خدمات عمومی
 - پ 1 وسایل نقلیه باربری با ظرفیت بیش از 3,5 تا 10 تن ب - 1
 - 2 وسایل نقلیه مسافربری با ظرفیت 16 تا 26 نفر ب - 2
 - ت 1 وسایل نقلیه باربری با ظرفیت بیش از 10 تا 40 تن پ - 1
 - 2 وسایل نقلیه مسافربری با ظرفیت 27 نفر و بیشتر پ - 2
- ویژه ماشین آلات سبک و سنگین عمرانی و کشاورزی و وسایل نقلیه فوق سنگین پ - 1

پیوست شماره 2

ضوابط احراز سلامت جسمانی و روانی (صلاحیت پزشکی) درخواست کنندگان انواع گواهی نامه رانندگی

ماده 1 - بنیایی برای گواهی نامه های رانندگی پایه الف (گروه های 1 و 2) و پایه ب (گروه 1) و ویژه:

- 1 - حداقل قدرت بینایی برای مجموع دو چشم با اصلاح یا بدون اصلاح 12,10
- 2 - حداقل میدان بینایی برای هر چشم 70 درجه
- 3 - برای افراد تک چشمی حداقل قدرت بینایی 9,10 و میدان بینایی 100 درجه، ضمن رعایت شرایط ویژه در وسیله نقلیه.

ماده 2 - بنیایی برای گواهی نامه های رانندگی پایه الف (گروه 3)، پایه ب (گروه 2) و پایه "پ" (گروه 1) و مجوزهای صادره در ماده (33) آیین نامه:

- 1 - حداقل قدرت بینایی برای مجموع دو چشم با اصلاح یا بدون اصلاح 14,10
- 2 - حداقل میدان بینایی برای هر چشم 70 درجه
- ماده 3 - بنیایی برای گواهی نامه های رانندگی پایه پ (گروه 2) و پایه ت (گروه 1 و 2):

1 - حداقل قدرت بینایی برای مجموع دو چشم با اصلاح یا بدون اصلاح حداقل 10,15
2 - حداقل میدان بینایی برای هر چشم 70 درجه
ماده 4- آن دسته از بیماریهایی که نیاز به دریافت نظریه و تأیید پزشک متخصص معتمد چشم را دارد:

1 - افراد دارای میدان بینایی دو چشمی بین 120 تا 140 درجه

2 - افراد مبتلا به کوررنگی چشم

3 - افراد مبتلا به کاتاراکت (آب مروارید)

4 - افراد مبتلا به گلوکوم (آب سیاه)

5 - مبتلایان به بیماری شبکیه چشم.

تبصره 1 - ملاک ارزیابی میدان بینایی تست Confrontaion می باشد.

تبصره 2 - در معاینه چشم و سنجش بینایی، رعایت موارد زیر به وسیله پزشک الزامی است:

الف - سنجش دید (قدرت بینایی) باید طبق استانداردهای بین المللی و با نمودارهای سنجش بینایی استاندارد انجام پذیرد.

ب - حداکثر میزان دید برای هر چشم 10,10

پ - در صورتی که متقاضی در هر خط دید بیش از 2 حرف را خطا نماید، آن خط در محدوده دید محاسبه نگردیده و خط درشت تر ملاک ارزیابی قرار می گیرد.

ماده 5- شنوایی:

1 - حداکثر افت شنوایی قابل قبول بدون اصلاح در هر گوش تا 40 دسی بل، برای گواهی نامه رانندگی پایهالف (گروه 3)، پایه ب (گروه 2)، پایه پ (گروه 1 و 2)، پایه ت (گروه 1 و 2) و مجوزهای صادره در ماده (33) آیین نامه.

2 - در صورت کر بودن کامل یک گوش، حداکثر افت شنوایی قابل قبول با یا بدون اصلاح در گوش بهتر تا 40 دسی بل، برای گواهی نامه های رانندگی پایه الف (گروه 1 و 2) و پایه "ب" (گروه 1) و ویژه.

ماده 6- موارد ممنوعیت مطلق صدور و تمدید گواهی نامه رانندگی:

اول:

- بینایی 1- میدان بینایی دو چشمی کمتر از 120 درجه برای انواع گواهی نامه رانندگی.
- 2 - افراد مبتلابه بیماریهای Homonymous hemianopia، Hmianopia bitemporal برای انواع گواهی نامه رانندگی.
- 3- افراد تک چشمی دارای قدرت بینایی کمتر از 9,10 برای انواع گواهی نامه رانندگی
- 4 - افراد تک چشمی دارای میدان بینایی کمتر از 100 درجه برای انواع گواهی نامه رانندگی.
- تبصره 1- افرادی که به تازگی یک چشم خود را از دست داده‌اند تا طی زمان لازم برای عادت به دید تک‌چشمی، حداقل به مدت یک سال ممنوعیت مطلق رانندگی دارند.
- 5 - افراد تک چشمی با هر قدرت بینایی برای دریافت گواهی نامه رانندگی پایه الف (گروه 3)، پایه ب (گروه 2)، پایه پ (گروه 1 و 2)، پایه ت (گروههای 1 و 2) و مجوزهای صادره در ماده (33) آیین نامه.
- 6 - افراد مبتلابه کوررنگی شدید، دیپلویپیا (دو بینی) و فوریای عمودی برای گواهی نامه‌های رانندگی پایه الف (گروه 3)، پایه ب (گروه 2) پایه پ (گروه 1 و 2)، پایه ت (گروه 1 و 2) و مجوزهای صادره در ماده (33) آیین
- 7 - در صورت کر بودن کامل یک گوش و افت شنوایی بیش از 75 دسی بل در گوش دیگر، برای گواهی نامه‌های رانندگی پایه الف (گروههای 1 و 2)، پایه ب (گروه 1) و ویژه
- 8 - افت شنوایی بیش از 75 دسی بل در هر دو گوش، برای گواهی نامه‌های رانندگی پایه الف (گروه 3)، پایه ب (گروه 2)، پایه پ (گروه 1 و 2)، پایه ت (گروههای 1 و 2) و مجوزهای صادره در ماده (33) آیین نامه.
- سوم: اندامهای حرکتی فوقانی و تحتانی
- نوع 1- برای انواع گواهی نامه‌های رانندگی:
- 9 - فقدان مادرزادی یا قطع عضو یا قلعج (در صورتی که هیچگونه اصلاح در فرد و وسیله نقلیه عملاً امکان پذیر نباشد) شامل موارد زیر:
- الف - هر دو اندام فوقانی (از ناحیه مچ)
- ب - انگشت شصت در هر دو دست
- ج - یک اندام فوقانی و یک اندام تحتانی (از ناحیه مچ)

د - اندامی که برای عمل کردن یک کنترل دستی یا پایی وجود آن الزامی است.

10- ابتلابه Quadriplegia

11 - ابتلابه دفرمیتی شدید

12 - چرخش مهره‌های سرویکال به طرف راست و چپ کمتر از 45 درجه

تبصره 2- بدیهی است مفاد ماده (8) باید در این موارد مدنظر قرار گیرد.

نوع 2: برای گواهی‌نامه‌های رانندگی پایه الف (گروه 3)، پایه ب (گروه 2)، پایه پ

(گروه 1 و 2) و پایه ت (گروه 1 و 2) و مجوزهای صادره در ماده (33) آیین‌نامه:

الف - قطع عضو زیر زانو منجر به پروتز اندام تحتانی

ب - قطع در قسمت قدامی پا، مفصل Metatarsophalangeal و پنجه بزرگ پا

پ - قطع، فلج یا ناتوانی کامل از یک شصت و دو انگشت در هر دست

ت - دارا بودن تنها یک بازو

ث - ابتلابه پاراپلژی

تبصره 3- بدیهی است مفاد ماده (8) باید در موارد یادشده مدنظر قرار گیرد.

چهارم: سایر موارد به شرح زیر برای انواع گواهی‌نامه‌های رانندگی:

14 - افراد مبتلابه اختلالات تنفسی شدید (سطح 4) و کلیه افرادی که برای رفع اختلالات

تنفسی خودنیازمند استفاده از تجهیزات تأمین اکسیژن در زمان رانندگی هستند.

15 - افراد مبتلابه اختلال شدید عملکرد قلب (طبقه 4 از طبقه بندی عملکرد قلب).

16 - اعتیاد به انواع مواد مخدر، مواد و نوشابه‌های الکلی، استفاده از داروهای تخدیر کننده

و یا محرک سیستم اعصاب و روان (CNS)

17 - افراد مبتلابه سایکوز حاد از هر نوع، بیماران (خلفی) Bipolar در فاز حاد.

18 - افراد مبتلابه صرع مسلم.

ماده 7- موارد ممنوعیت مطلق برای صدور گواهی‌نامه رانندگی باید به تأیید سه نفر

پزشک متخصص مربوط رسیده باشد.

ماده 8- هرگاه پزشک و افسر کارشناس عالی تصادفات و امور فنی راهنمایی و رانندگی

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران تشخیص دهند که اشخاص مبتلابه ضعف بینایی یا

شنوایی به کمک عینک یا لنز و یاسمعک و همچنین اشخاص دارای نقص عضو به کمک

وسایل مصنوعی و یا با نصب تجهیزات مخصوص در وسیله نقلیه، به طور طبیعی قادر به رانندگی می‌باشند، صدور گواهی نامه به نام آنان در صورت جمع شرایط لازم دیگر، مانعی ندارد.

اما در متن گواهی نامه باید تصریح شود که فقط با عینک، لنز یا سمعک و یا چه نوع وسیله نقلیه‌ای می‌توانند رانندگی نمایند.

آزمایش عملی رانندگی از درخواست کنندگان دارای نقص عضو باید به وسیله سه نفر افسر کارشناس مذکور انجام پذیرد.

ماده 9- ارزیابی انواع:

1- اختلالات بینایی

2- اختلالات شنوایی

3- اختلالات غدد آندوکرین (اعم از انواع دیابت نیازمند به درمان انسولینی و غیر انسولینی، هیپوگلیسمی غیر دیابتی، تیروئید، پاراتیروئید، هیپوفیز، اکرومگالی، آدرنال، چاقی، آنسفالوپاتی هیپاتیکی)

4- اختلالات کلیوی

5- اختلالات تنفسی

6- اختلالات نورولوژیکی (مغز و اعصاب)

7- اختلالات حرکتی اندامهای فوقانی و تحتانی

8- اختلالات عصبی - عضلانی

9- اختلالات قلبی و عروقی

10- اختلالات فشار خون

11- اختلالات ناشی از مصرف دارو

12- اختلالات روحی و روانی (اعصاب و روان)

13- اختلالات خواب (اعم از Sleep apnea و نارکولپسی)

14- عفونت‌ها

احراز سلامت جسمانی و روانی رانندگان براساس دستورالعمل اجرایی است که پس از تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با هماهنگی نیروی انتظامی جمهوری

اسلامی ایران برای اجرا به تمامی پزشکان انجام دهنده معاینات پزشکی درخواست کنندگان انواع گواهی نامه، ابلاغ می شود.

ماده 10- پزشکان انجام دهنده معاینات درخواست کنندگان گواهی نامه رانندگی، ملزم به شرکت و کسب موفقیت در دوره آموزشی "معاینات رانندگان" که به وسیله وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برگزار می گردد، هستند.

پیوست 3

ضوابط حمل بار

1- وزارت راه و ترابری می تواند در آزاد راه های کشور وسایل لازمه برای توزین و اندازه گیری ابعاد و وزن محور وسایط نقلیه سنگین را تهیه و مورد استفاده قرار دهد.

2- وزارت راه و ترابری می تواند با جلب مساعدت نیروی انتظامی از عبور و مرور وسایط نقلیه ای که وزنو طرز بارگیری و ظرفیت محموله آن اضافه بر میزان مجاز باشد جلوگیری نماید.

3- مالکین وسایط نقلیه سنگین مکلف به رعایت مقررات یادشده و سایر مقررات بین المللی و مصوب از طرف وزارت راه و ترابری بوده و وزارت راه و ترابری برای اجرای این تصویب نامه با استفاده از نظرسندی کای مالکین کامیونها حدود و نظامات مربوط را تعیین و آگهی خواهد نمود.

4- وزارت راه و ترابری در اجرای مقررات این تصویب نامه عده لازم از مهندسین آن وزارت را انتخاب خواهد نمود که با تشریک مساعی نیروی انتظامی اقدام لازم را معمول دارند.

مقررات حمل و نقل بار در راهها

الف- بار محوری

تعریف- فشار یا نیروی وزن وارده از سوی هر یک از محورهای وسایل نقلیه بر سطح راه را بار محوری می نامند.

حداکثر فشار وارد از محورهای راهنما، منفرد و زوج بر سطح راه نباید از حدود ذیل تجاوز نماید.

1- محور راهنما (دو چرخ) شش تن

2- محور منفرد (چهار چرخ) سیزده تن

3- محور زوج (هشت چرخ) بیست تن

تبصره 1 - برای استفاده از حداکثر فشار تعیین شده در فوق اندازه لاستیک چرخها نباید از 75020 کمتر باشد.

تبصره 2 - چنانچه فاصله دو محور مجاور از یکدیگر کمتر از دو متر باشد، آن دو محور را روی هم محور زوج نامند و اگر فاصله از دو متر بیشتر باشد هر کدام محور منفرد محسوب می شود.

ب - وزن مجاز کامیونها

حداکثر وزن کامیون با بار آن نباید از حدود ذیل تجاوز نماید:

- کامیون دو محور 19 تن

- کامیون سه محور 26 تن

ج - وزن مجاز وسایل نقلیه مفصل دار

اول - کامیون نیمه یدک (بارگیر مستقیما به وسیله چرخ پنجم به کامیون اتصال دارد) شامل

1- تریلی سه محور ده چرخ بیست و شش تن

2 - چهار محور چهارده چرخ سی و دو تن (چنانچه فاصله بین دو محور عقب تریلی از دو متر تجاوز نماید.

حداکثر وزن مجاز (تریلی با محموله)، 36 تن می باشد.

3- تریلی پنج محور دوازده چرخ سی و چهار تن

تبصره - در صورتی که مشخصات چرخهای تریلی بیش از اندازه معمول باشد، میزان ظرفیت حمل اضافی مشخص و با مجوز واحدهای ذی ربط سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای حداکثر وزن (تریلی با محموله) تا 38 تن اجازه عبور داده شود.

4 - تریلی پنج محور هیجده چرخ چهل تن

دوم - کامیون با یدک (بارگیر به طور غیر مستقیم به وسیله صفحه گردان و مالبند و قفل و پین به کامیون متصل می شود.) شامل:

- 1 - کامیون دو محور شش چرخ با یک دو محور شش چرخ سی تن (کامیون شانزده تن - یک چهارده تن).
 - 2 - کامیون دو محور شش چرخ با یک سه محور ده چرخ سی و دو تن (کامیون شانزده تن - یک پانزده تن).
 - 3 - کامیون سه محور ده چرخ با یک دو محور شش چرخ سی و هشت تن (کامیون بیست و دو تن - یک شانزده تن)
 - 4 - کامیون سه محور ده چرخ با یک سه محور ده چرخ چهل تن (کامیون بیست و دو تن - یک هیجده تن)
- تبصره 1 - حداکثر وزن کامیون و یا وسایط نقلیه مفصلدار با بار نباید از میزان معین شده در کارت مشخصات آن تجاوز نماید.
- تبصره 2 - در بعضی از راههای کشور که دارای شرایط فنی ویژه‌ای می‌باشد، سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌محدودیت به وجود آمده در خصوص ابعاد و وزن وسایل نقلیه را اعلام می‌نماید.
- د - ابعاد ابعاد وسایط نقلیه با بار آن نباید از حدود زیر تجاوز نماید.
- 1 - حداکثر عرض: دو متر و شصت سانتی متر
 - 2 - حداکثر ارتفاع: چهار متر و نیم (در راههای چالوس و هراز 3,8 متر)
 - 3 - حداکثر طول:
- کامیون دو محور با بار آن ده متر
 - کامیون سه محور با بار آن دوازده متر
 - تریلی با بار آن شانزده متر
 - کامیون با یک هیجده متر و سی و پنج سانتی‌متر
- تبصره 1 - محموله پس از بارگیری وسایط نقلیه باربری نباید از جلو کامیون بیش از پنجاه سانتی‌متر و از عقب آن بیش از سه متر بیرون باشد.
- قسمتی از بار که از کامیون و یا یک و یا تریلی خارج می‌شود، باید به طور خیلی واضح در شب به وسیله چراغ قرمز و در روز به وسیله پرچم قرمز مشخص گردد.

تبصره 2 - وسایط نقلیه‌ای که ابعاد و وزن آنها از حدود فوق‌الذکر تجاوز نمایند، به هیچ وجه اجازه حرکت در راهها را ندارند.

مگر آنکه بار اضافی را تخلیه نمایند.

تبصره 3 - متخلفین از این مقررات ضمن الزام به اجرای تبصره 2 ملزم به پرداخت حداکثر جریمه قانونی تخلف عدول از مقررات و پرداخت خسارت وارده به راه می‌باشند که توسط سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای برآورد خواهد شد.

لذا لازم است متخلفین به واحدهای سازمان مزبور هدایت شوند.

تبصره 4 - چنانچه حمل محموله‌هایی که غیر قابل تقسیم بوده، و وزن و ابعادشان نیز از حدود یادشده تجاوز نماید و از محلی به محل دیگر از طریق جاده ضرورت یابد، لازم است با مجوز (کامپیوتری) سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای و واحدهای تابعه آن در استانها ترتیب حمل و نقل این قبیل اشیاء داده شود.

در این قبیل موارد پس از بررسی بر اساس ضوابط تعیین شده شرایط حمل و نقل اعلام خواهد شد.

این شرایط شامل سرعت، ساعت حرکت، مسیر، پیش‌بینی‌های لازم به منظور جلوگیری از تصادم و ایجاد خسارت به راه و ابنیه فنی و غیره بوده و واحدهای انتظامی و سازمانهای مسؤو مراقبت و نظارت خواهند نمود تا شرایط و ضوابط تعیین شده دقیقاً اجرا گردد.

تردد تریلی‌های 5 محور 12 چرخ با وزن کل حداکثر 40 (چهل) تن با لاستیک‌های نوع رادیال با عرض حداکثر 36,5 (سی و شش و نیم) سانتی متر برای چرخ‌های بارگیر در مسیرهای ترانزیتی کشور بلامانع می‌باشد.

در خصوص الحاقیه مقررات حمل و نقل بار در راههای کشور موضوع کنترل ظرفیت کل وسایل نقلیه با ظرفیت کمتر از 19 تن نظیر کامیون بنز 911 و خاور 808 و 608 با عنایت به اینکه در تعدادی از وسایل نقلیه مغایرت‌هایی بین ظرفیت مندرج در کارت مشخصات وسایل نقلیه با ظرفیت ناخالص مشاهده می‌گردد.

به منظور رفع مشکل و تطبیق وسایل نقلیه فوق با استاندارد، ظرفیت کل وسایل نقلیه (وزن ناخالص) به شرح زیر اعلام گردد.

- کامیون بنز 11911 تن

- خاور 8,5 808 تن

- بادسان B 6 7 14 تن

- بادسان B 8 8.5 14 تن

- دیگر انواع کامیون و کامیونت با ظرفیت کمتر از 19 تن متعاقبا اعلام می گردد.